

ہمت گماشتہ مطیع و منقاد ساخت و جام دار الضربہ را کہ در ان سکہ محمود سے می زدند موقوف نموده پیشکش قبول نمود و حاضر شدہ خاں را دید و ظفر خان کہ بنا بر جتنے دو سال سے منصب شدہ بود درین سال بارگورنش یافتہ بمنصب سابق بحالی یافت و ملکہ بانو بیگم مہین دختر آصف خان خواہر ممتاز محل کہ زوجہ سعید خان بود در حلت نمود شاہ جهان خانہ آصف خان رفتہ تفریہ او گفت و دختر سوم آصف خان بزرگ خانم نام در خانہ ظفر خان بود و ہمہ درین ایام شاہنشاہ مراد بخش پانچھال حکمت سنگہ ولدہ راجہ با سو ما سو و شہداد اول امان خواہ شاہنشاہ را دید و عرض مطاب نمود چون زیادہ بر مرتبہ خویش میخواست و حضور پیرانی نیافت رخصت گرفتہ بوطن رفت و سر نشویش برداشت و عا کہ منصورہ بقلعہ واقع ریشہ مناسد او پرداختہ اورا عاجز گردانید بناچار سے دست برداشتن مجبور و استغفار و عفو تقصیرات خواست با شدہ ناسے شاہنشاہ بخشودہ آمد و حکم شد کہ تا رگدہ کہ ماہ نخوت و تہرہ اوست بہ بند با سے پادشاہ سے سپار و حکمت سنگہ اقبال فرمان نموده بجنوب شاہ زادہ آمد و رسید خان جهان بقلعہ مذکورہ در آمدہ حصارش را مع عمارت از پنج براندخت و حکم ضبط کوہستان آنجا بہ نجابت خان تعلق گرفت و ہمہ درین سال ملا سعید اللہ کہ موطن او جنوب و منشاش لاہور است بوساطت موسیو بلازنت سدہ سلطانی فائز و پانہ اعتبار او بجنایت فلعت خاصہ واسپ از طویلہ خاصہ فرزد و در عرض یک سال بمنصب ہزار سے و خطاب خانی و دار و نگہ دولت خانہ خاصہ سران فرزند علی مردان خان بمنصب ہفت ہزار سے ہفت ہزار سوار و صوبہ دار کاہل از تفسیر سعید خان بہادر ظفر جنگ غرض خاص یافت و صوبہ کشمیر کہ علی مردان خان داشت بناہ قلعہ خان تقویٰ شد و در راہ از دنیا رگدہ تربیت خان بجاسے او قرار یافت +

احوال سال پانزدہم مطابق سنہ ہزار و پنجاہ و یکم ہجری

درین سال شالیستہ خان خلف مہین الدولہ آصف خان صوبہ دار بہار مرزبان پلانوں را کہ تہرہ سے در زید بنیہ نموده ہشتاد ہزار روپیہ پیشکش ہر سال مقرر کرد و ہفتدہم شعبان مہین الدولہ آصف خان خانانان سپہ سالار بر من استتقار ہلکے آخرت شد پادشاہ مکرر بنزل اور رفتہ کمال احترامش سے نمود نہ ہزار سوار و دو سپہ و سپہ منصب داشت مقبرہ او بر لب آب را کہ محاسن شہر لاہور واقع شدہ شالیستہ خان مہین خلف او را پادشاہ سلامت ماسے فرستادہ عنایتما بحال او خبر نمود و بدہر اولاد او نیز مراعات و دلجوئی نمود باین منصب و مرتبہ و نسبت و دولت ہیچ امیر نہ در عہد ہیچ پادشاہ سے از سلاطین ہند نہ رسیدہ بجا جلوس سوا کہوینے کہ در وطن خود لا رہا نمودہ و نسبت لک روپیہ بر ان خرچ شدہ جملہ ملکات او در ہند نقد و جنس مبلغ دہ کروڑ و پنجاہ لاکہ روپیہ بخلت شد با آنکہ وصیت کردہ بود کہ اندوختہا لیش ہمہ بجزانہ عامرہ برساند پادشاہ از ان بخلت لک روپیہ نقد و جنس لک روپیہ و پنج دختر او بخشید و با شہ را بشہنشاہ داراشکوہ سپرد کہ نواسہ آصف خان ہم بود عنایت نمود و نیز در مہین سال میرزا شہنشاہ صفو قندہار سے کہ کشن ہزار سے پنج ہزار سوار منصب داشت و از سنہ دوم جلوس لیبب کہ بر سن ترک منصب و نوکر سے نمودہ انزوا اختیار کردہ بود و لک روپیہ سالیانہ و طیفہ سے یافت جان را پدر و در گذر ہشتاد و دو سال عمر داشت و طبعش بظہر اشعار رغبت داشت فدائی تخلص سیکر و چار سپہ داشت اولین مرزا مراد طبع او نیز مائل شعر گفتن بود و دو سے میرزا مسیح در مین جوانی و حیات پر بدہر یکا بہت غرق شد سو سے میرزا حسن چار سے میرزا بدیع الزمان مخاطب شاہ نواز خان و درین سال قلعہ متعلقہ حکمت سنگہ کہ شاہنشاہ مراد بخش بہ تنبیہ او مامور بود سے بلین سید خان جهان و راجہ سے سنگہ و بہادر خان والہ و در بخان متوج شد و حسب حکم با زمین ہوار گردید شاہنشاہ استغفا سے جرائمش نمودہ با پدیش حضور آورد و شاہنشاہ اورنگ زیب بقلعہ سلطنت رسیدہ ادراک سعادت بدہر سوں نمود چون در کشمیر بنا ببلغان آب ڈل و بہت چنانچہ سابق مذکور شد مزاج بسیار خراب گردید

در آن شهر قحط افتاد رعایا و سکنه آنجا زیاده از دست هزار کس بلاهور رسیده زیر چهره و کوه در سن فراموش شده اظهار بی برگی نمودند مبلغ یک لک روپیه خیرات مرحمت شد و حکم شد که نمایان جماعه در لاهور باشند پس بعد با طعام مبلغ دولت روپیه از سرکار والا سده داده باشند دست هزار روپیه نیز و تربیت خان فرستاد که و کشتی بر مردم آنجا قسمت نماید و طعام صد روپیه هر روز بخت نیز کسنگان آنجا رساند چون خان مذکور با حوال آن جماعه فوب نه پرداخت صوبه دار کشتی از تغیر او بطرف خان تفویض یافت و مبلغ لبت هزار روپیه مضمون او بجمیت خیرات ارسال یافت و میرزا عیسی ترخان که بنظم سرکار سورٹھ ماہور بود از تغیر اعظم خان که بحال رعایا سے آنجانی پرداختت ب حکومت صوبه بجات سرفراز سے یافت و از اصل و اضافه بیایه منصب پنجزار سے ذات و پنج هزار سوار و واسپه و ساسپه رسید و ضبط مہام سورٹھ بعنایت اللہ پشمن مروض شد و بنا بر شہرت توجہ دار سے ایران بجا تب قند ہار شاہزادہ دار اشکوہ بعنایت بسیار و انعام دوازده لک روپیه نقد سرفراز سے یافته با پنجاہ ہزار سوار رخصت یافت و شاہزادہ مراد بخش نیز رخصت گشت کہ درین عرصت نیاب اقامت گزید و غذا الحاجت نزدیک برادر برسد چون عساکر از نیلاب گذشت و خبر رحلت شاہ صفی بمساع شاہجہان پادشاہ رسید بشاہزادہ حکم شد کہ در غزنین توقف نماید و صدق و کذب خبر دریافت اگر راست باشد معاودت نماید و گرنہ بعد از دفعہ پر دازد خبر رحلت او واقعی بود دار اشکوہ برگشتہ بحضور رسید و چون بنا بر رحلت شاہ صفی بجنس حرکت شاہزادہ بدون جنگ و جدال قلعه در دست اولیا سے دولت سنبہ ماند دار اشکوہ بشاہزادہ بلند اقبال مخاطب گردید و درینو لاجسن قر سے رویداد و در ہمین ایام شاہزادہ مراد بخش از حسن ابدال برگشتہ بہ گاہ والا رسید و از دواج او با دختر تنگ اختر شاہنواز خان صفی سے واقع شد و پنج لک روپیه بر آسرا بنجام این جشن بشاہزادہ مرحمت شد و یک لک و پچاس ہزار روپیه از نقد و جنس برسم ساچق بنجانہ شاہنواز خان فرستادند و چاہ لک روپیه کاہن مقرر شد *

احوال سال شانزدہم مطابق سنہ ہزار و پنجاہ و دو ہجری

چون بعرض پادشاہ رسید کہ درین سفر قند ہار از الہ وارد سے خان بعض حرکات خلاف آئین تک خولد سے بطور رسیدہ بہ ریش در اختیار او نسبت منصب و جاگیر او تغیر شد و جاگیر او کہ در دستہ بود با نظم خان بعد از تغیر صوبہ بجات مرحمت شد و ملا عبدال حکیم الیکو را پادشاہ بہ نقد سنجیدہ شش ہزار و پانصد روپیه کہ ہم سنگ او بود بدو عطا فرمود و شاہزادہ مراد بخش بصوبہ ملتان کہ در تیول او مقرر بود رخصت یافت و خلعت خاصہ با برنخ مرصع آلاستہ بدو واسپہ خادمہ با سنا ظلا و سنا کار و آفتاب گیر با و عنایت شد و بعرض رسید کہ باغ لاهور کہ در سال چہارم جلوس حکم عمارت آن و حق ہزار اول با ہتمام علی مردان خان شدہ بود و بعد با ہتمام خلیل اللہ خان صوبہ دار آنجا تفویض یافتہ صورت انجام پذیرفت و شوق ترشالیس از خاطر فیض مطاہر پادشاہ سر بر زد و بفضیض قدم خود رفت او افزود ہشت لک روپیه در عمارت باغ موصوف و تیار سے نہ فرمود و صرف شد چون خاطر از نظم مہمات صوبہ پنجاب و کابل قند ہار و اپر دخت سجد ہم شعبان این سال از دار السلطنت لاهور بدار الخلافہ اکبر آباد منت منت نمود و علی مردان خان بموجب حکم از کابل حضور رسیدہ بخطاب امیر الامرا سے سر بر فرستہ رخصت انصراں بکابل یافت و مقبرہ ممتاز محل کہ تا قریب دوازده سال با ہتمام مراد بخش و میر عبدال کریم تعمیر میشد صورت تمام یافت خراج این عمارت پنجاہ لک است پادشاہ در آنجا رفتہ پسندید و سے موضع از مضائقات پر گشتہ حویٹے اکبر آباد و دیگر چند کہ حاصلش یک لک روپیه است با محصول دکانہن و سرکار سمورہ دیگر کہ تعلق بان مقبرہ دارد و لک روپیه داخل آنہم است و قف این مقبرہ نمود *

احوال سال ہفتم مطابق سنہ ہزار و پنجاہ و سوم ہجری

در شروع این سال عرض داشت شاهزاده اوزنگ زیب شملہ خبر ولادت سپر سے در سلخ رجب رسید پادشاه آن مولد مسود را محمد معتمدی گردانید دختر سے پاکیزه گوهر از بلین دختر شاهنواز خان نیز بود چو داندہ بود نیز بنتہ النساء بگیم موسوم ساخت و چون در را الحلقه اکبر آباد علیا و با شیوع یافته بود و نماند فتح پور آمدہ اقامت فرمود و یک خدمتے انصوب سوگر نسیر و شکار گذرانید ہدین اثنا شاهزادہ در اسکوہ را عارضہ روی داد و پادشاہ از فرط محبت ہشت بار بنیل او بر عیادت رفت و مرضش بصحت تبدیل گشت و درین ایام صوبہ قندھار از تغیر صفد خان بہ سعید خان بہادر و صوبہ پنجاب بتغیر او قلعچ خان سقر گشت چون ہو ابا اعتدال آمد پانزدہم شوال پاکیزہ آباد نشین اور دو سعداقت خان از اصل و افاضہ بمنصب دو ہزار سے پانصد سوار اعتبار برابر فرشت و ہم محرم سال ہزار و پنجاہ و چارم ہجر سے نوروز شد شیخ عبدالصمد سفیر شریف مکہ معظمہ پانہان طلا و ارگہ با پایلہ و سز پوش طلا و چار ہزار روپیہ نقد عنایت شد و بعد اندک زمانی شیخ مرقوم حضرت انصاف بکہ یافت از اول ورود تا وقت عود ہمہ محبت بیت ہزار روپیہ از سرکار دہمین قدر از شاہنواز کان و امرا حسب الامر یافت و درین سال شبی بگیم صاحب صبیہ کلان پادشاہ از خدمت پدر بر خاستہ بخواگاہ خود میرفت ناگاہ گوشہ عطمت و ہنس شبعی رسید و تمام لباس بدن را اتس در گرفت و پشت و سر و دست و پلو بسوخت و پادشاہ از حدوت این واقعہ نہایت اندوین گشتہ برخلاف ضابطہ مقررہ فرود آن شب از مشکومی اقبال ہرینا مد روز دوم چون شرف آفتاب بود لظورت بعد دو ہر در بار عام آوردہ بیش از یک گرسہ نشست و از روز نخبین تا سہ روز پنجہزار روپیہ پنجابین تصدق فرمود و بیت و دوم صفر کہ روز ولادت آن دختر بود نیز ہمین قدر مبلغ بارباب احتیاج بخشید و در ماہ اول این سال شصت ہزار روپیہ بدفعات بسا کین تقسیم نمود و از شروع ماہ دوم مقرر کرد کہ ہر ہزار روپیہ تصدق باہل استحقاق میرسد ہر ہزار روپیہ بدفعات بسا کین تقسیم نمود و از شروع ماہ دوم ہوندا ز او فرمود و جراتم آنها بخشود و مبلغ ہفت لک روپیہ از عین المال سرکار و الا بخشیدہ آمد و ہدین ایام حکیم محمد داؤد را کہ از ایرا آمدہ ہو و با تفاق حکیم سراج الزمان ہمداد سے بگیم صاحب مستقین فرمود و شاہزادہ اوزنگ زیب از دکن و مراد بخش از ملتان بدین خواہر حضور آمدہ شرف گیرش دریافتند و شاہزادہ اوزنگ زیب بنا بر بعضی رنجشہا بگوشہ نشینی بدون رضای پادشاہ در ساخت و دست از کار بسے و نیوسے باز گشتید بنا برین خدمت استظام ہمالک دکن بخاندوران بہادر حضرت جنگ از تغیر مالوہ مقرر شد و ب او ہفت ہزار کوات و پنجہزار سوار و اسبہ سے اسب گردیدہ بیک کرد و دام انعام یافت و بازار زکس ہمار سے صاحبہ زمان عالم پادشاہ کہ شد ہدین اثنا را و امیر گنہ لپرا ہرچ ہر سنگہ اٹھور کہ رہنے سے چند از ادراک کورنش محروم و ممنوع بود آخر وہ ز چہ شہ شہخ حمادی ما فی بدر کاہ اسان پاہ رسید و ملایت خان میر بخشے اورا و خلوت خانہ منزل شاہزادہ در اسکوہ کہ پادشاہ ہما شاہ شریف ہشت ہفت زمین کوس رسانید را و بکہ و صفت دست چپ بجای خود رفتہ ایسا دو سلاہت خان اطرف دست راست سر رسید ہمانے استادہ بود و زمانیکہ پادشاہ بہ اہل کما ز شام بنام یکے اہل انجید خاص مشور سے ہی نوشت خان مرقوم برای اکر از زالیان پایا آمدہ نزد شمعدان چار شافہ با سیکے از نبدکان حضور گرم سخن پوزنگاہ امر سنگا بطور دیوانگان حیدر کشیدہ و دید و بظرف چہ سینہ اش زود بہ مجر وہان زخم زدن کار صلاہت خان بیابان رسید خلیل اللہ خان و درجن ولد را جہ بیٹھلہ اس گورو سید سالار ہدین ہفت کس از منصب داران و گرزدا ان ازین و ایسا رویدہ یکبار سے بٹھشیر زیدلہ کارشس بانجام رسانید و بگیم پادشاہ میر خان میر توکن و ملک چند مشرف نسل خانجہ اورا پیر ہشتہ بردند تا مردم او سپارند مردم او دست از جان شہستہ ہر دورا قتل رسانیدہ خود نیز کشتہ شدند

احوال سال ہجرت مطابق سنہ ہزار و پنجاہ و چارم ہجر سے

درین سال اصالت خان رامیر بخشه و خلیل الله خان برادرش را بنحیثه دوم گردانید و درین سال علی مرزبان خان فرزند فریدون علما مان خود را با گرد سپه از تاجیکان کابل به تنبیه علی قلعان املیق پسر سجان قتل و دوزخ محمد خان که بر احشام بلوچان تاخت آورده بود فرستاد و آنها بعد جنگ و زد و خورد بسیار بر مخالفان غالب آید و ظفر یافتند و اکثر سکه از سمرقانیان مخالف مقتول و مخدول شدند و فراوان اسب و شتر و گوسفند آنها فرمود فریدون غنیمت آوردند و درین سال انتحاض اعلام پادشاه از کبیر آباد بطرف لاهور و از آنجا بکشمیر اتفاق افتاد و شب پنجشنبه یازدهم شعبان در خانه داراشکوه از بلخ دختر سلطان پرویز پسر سکه متولد شد و پسر شکوه سمسکی گردید و خان دوران ناظم دکن حسب الطرب بجنور آمد و راجه سکه که کملی او بود بجا فطرت ملک دکن مامور شد و درین سال جشن حصول صحت بیگم صاحب دختر پادشاه مقرر شد ایوان باد عام را کمال آرایش تزیین نموده اقسام جواهر و نفوس در آن غنیفه تیار شد و شاهزادگان و امرا هر یک در خورشید خود لعیایات انعام و امانه سرافراز سکه یافتند و حسب الاتماس آن ملک ملی جنسالت شاهزاده او رنگ زریب را پادشاه ارگوشه نشینی بر آورده و در الطاف ناقصا سکه گردانید و حکیم محمد داود را که معالج بیگم صاحب بود لعیایات خلعت خاصه و منصب دو هزار سکه دو بیت سوار و اسب خاصه از طویله خاص با زین طلا و فیلی یک اشرفی پانصد توله و یک روپیه همین وزن نوازش فرمود و عاز خدمتگار را که خدمت معالجه جراحات بدنه که بسبب سوختن بهر سیه بود و کمال دل سوخته و سخت بتقدیم رسانیده بود به نقره مسکوگ سنجیده بهفت هزار روپیه بچنگ او با خلعت و اسب و فیلی مرصع شد و پنج یک روپیه که برای حصول صحت او پادشاه مذکورده بود بصرف رسید یعنی ازین زر تا بکه معطر و بر خسته با قندیل مرصع که حسب الامر ملکه مذکورده مهیا شده بود بدین طریقه ارسال یافت و نام سبب لوانی را که بعضی جراحات سزده به او رسیده بود نیز به نقره سنجیده مبلغ بیست سگش با خلعت و اسب و فیلی و دی درو با التماس مرصع شد و از بیگم و شاهزادگان نیز انعام و امانی یافت و چون محمد علی فوجدار حصار آل فقیر را آورده بود مورد عنایت گشته خطاب غانی یافت و پنج جشنی بنویس و فیض رسانے این جشن گاسبت بهمن نیامده بود و ملکه مذکورده لشکر اطرافیکه از پدر مهربان درین عارضه بطور رسید متکفل وزن جشن شمسی درین سال گشته تیار و پیشکش بسیار گردانید و صدس از امر نامدار و ارکان دولت با خلایق خاصه بخشید و درین سال شاهزاده اورتنگ نایب را بمرصع خلعت بانا در سده و در اسب خاصه با زین طلا مینا کار و طلا سزاده و فیلی با براق نقره سرافراز نموده با انتظام صوبه گجرات مخص گردانید و درین سال بعد و در و در کشمیر و فیما مندره رعایا و سائر اهل آن بلده از سلوک پسندیده ظفر خان معلوم گشته موجب خوشنود سکه خاطر خدیو روزگار شد و یک یک روپیه انعام یافت و طالبان کلمه قصیده در تحنیت مقیم پادشاه در کشمیر معروض داشتند بمرصع خلعت و انعام دو بیت اشرفی مباحه و مسرور شد خان دورا نصرت جنگ که از جنور بصوبه دکن می رفت در دو کوه سپه لاهور اخر شب شنبه ششم جمادی الاولی خدمتگار سکه زخم حید هر بر شکم او کار سکه زد بعد الفتناسه یکروز از دنیا در گذشت فرزندانش بموجب وصیت از متروکات او یافته باقی مبلغ دو مبلغ شصت یک روپیه نقد بود و سیر کار پادشاه باز گردید مدفن او در پالیش گوالیار است بهفت هزار سکه بهفت هزار سوار و اسب

احوال سال نوزدهم مطابق سنه هزار و پجاه و پنج هجری

عزه جمادی الثانیه اسلام خان بخلعت خاصه و کشمیر و حیدر مرصع و اسب از طویله خاصه با زین طلا و فیلی با براق نقره مع ماده فیلی و اضافه هزار سکه هزار سوار منصب شش هزار سکه شش هزار سوار پنج هزار دو اسبه و سه اسبه و دیگر غایات بر تیار یافته بخدمت انتظام بر چهار صوبه دکن مامور شد و سعادت الله خان لعیایات خلعت خاصه و خدمت دیوانه شریفه از تغیر سراج

و از اصل و اضافہ منصب چار ہزار سوار و لعلیاسے ظمدان مرصع سر بلند گردید چون از فرط کار وانی نبواز شہا سے
روز افزون اختصاص شہتیم جب بدیہ رفیعہ وزارت علم و غنائے عالیہ غلامہ از اصل و اضافہ منصب چہ ہزار و اسی ہزار ہفت ہزار سوار رسید و درین سال
علی خان قلمو کہ مفتوح شد و خود از کابل پیشتر رفتہ بپافیر خٹشان نہاد درین فرصت سوار علی بر کمرہ شتافت و سبے آنکہ کار بر چارسان تنگ
کنڈ آمانا ان طلبیدہ بر آمدند و امیر الامرا رقت با نظر و مصلحت ندیدہ برگشت و پادشاہ برگشتن امیر الامرا درین وقت کہ نذر محمد خان
با سپران و نوکران در افتادہ بود نہ پسندیدند و در ہین سال جان شارخان ولد زبردست خان لقب غزیت شاہ صفی و تہنیت جلوس
شاہ عباس ثانی روانہ ایران نمود یک فقرہ نامہ مرسلہ این بود مبارکباد جلوس تہنیت مانوس آن فرزند زادہ بر خود دار کامگار نامدار
ملنہ مقدار ہین گوہر درج دولت و عظمت مہین اختر برج شوکت و سلطنت نقادہ اصحاب طہین سلالات طاہرین پرداختہ
سے مشورہ و نفالہ س متعہ سہرستان را کہ سہ لک و پنجاہ ہزار روپیہ قیمت داشت معصوب او ارسال فرمود چہارم شعبان رابا
اقبال از کشمیر بطرف لاہور و راہتر از آمدہ پانزدہم ماہ رمضان در لاہور نزول اجلال شد و شاہزادہ مراد بخش از ملتان رسیدہ
شرف کورنش دریافت و بیت و ہم فور جان یکم رحلت نمودہ در لاہور متصل مرقد برادر خود آصف خان مدفون گشت و علی مرد
از پیشا و آمدہ ملازمت نمود و سعد اللہ خان از اصل و اضافہ منصب شش ہزار سے دو ہزار سوار سر بلند ی یافت و درین سال
سجائہ شاہزادہ شجاع پسر سے بود آمدہ بزمین العابدین موسوم گردید چون پادشاہ بقبض ولایت پنج و بدخشان و سمرقند کہ از
امیر تمور صاحب قران بود بسیار رغبت داشت خصوص از زمانیکہ نذر محمد خان بارادہ تاخت کابل اول سال جلوس لشکر
کشیدہ برگشت و بعد چند مدت از تظاول او در بلخ ہرج و مرج پدید آمد سہرا انجام این مہم اہم دانستہ رایات افواج مملکت
ستانی بطرف کابل نہضت نمود و شاہزادہ مراد بخش را با سید اعانت علی مردان خان امیر الامرا کہ فوج از اولوسن لاسیتے
خود ہمراہ و معرفت تمام از ان طرفہا و ایلات آنجا ہوا داشت حسب الطلب نذر محمد خان کہ دیغاہت از دشمن استمداد نمودہ
باجمیت پنجاہ ہزار سوار پیشتر از حرکت خود بر سہ منقلا فرستاد و خسرو پسر دوم نذر محمد خان کہ از افساد و عارت قوم المانان بلجا
و پنہا سے غیر از درگاہ شاہ جہان نداشت آمدہ کجاہزادہ مراد بخش را دیدہ بود شاہزادہ ہنگام ملاقات تا سرباط طرفہ ساقہ
نمود و بہ محلو سے سز خود نشاندیدہ بعد دل جوئی بسیار بخت نمود بد فرستاد و او بجنور آمدہ دو لک روپیہ نقد و جنس یافت چون
شاہزادہ مراد بخش بجا سے بلخ رسید نذر محمد خان بہرام و سبحان قلی سپران خود را با استقبال فرستاد مراد بخش اعزاز آنا نمودہ
نباہرا طہینان خاطر شان فرمود کہ بخان بگوید کہ از سہد لشکر مہیا رسیدہ است ہرگونہ مدد سے کہ مطلوب باشد عمل خواهد آمد
روز دیگر نزدیک حصار رسیدہ فرمان داد کہ بطنہ حصار پر دازند نذر محمد خان را بمشادہ این حال دل از دست رفتہ بطرف
ایران گریخت و پنہا لشاہ عباس ہر دشاہزادہ مراد بخش گروہ سے را بہ تعاقب اوروانہ کرد آنا بقدر طاقت تعاقب نمودہ
مراحت کردند و خلیل اللہ خان را با ملطقت خان و غیر ہا براسے گرد آور سے اموال او فرستاد و دوازوہ لک روپیہ از مرصع
آلات و طلا آلات و جزآن و قریب دو ہزار روپا نقد اسب و ماویان و سہ ہر شتر نرد مادہ نقیضہ درآمد و از متصدیان ہما
و تولیداران طاہر شہ کہ ہگی اند و ختہما سے او ہفتاد لک روپیہ بود از انجملہ افزون از دوازوہ لک روپیہ سہد کار شاہ زادہ در مد
و قریب پانزوہ لک روپیہ در بخارا ہنگام فرار او از قرنی بلخ بتاراج رفت و قلی را عبد العزیز خان تصرف گشت و بیش سے
لشکر بان و المانان و دیگر غارت گران بردند از انجہ باقی ماند پارہ در وقت اضطراب اسباہ خود داد و اکرا و بظہیہ و المانیہ
و ظہمان و و سالان غارت نمودند و نذر محمد خان لعید تہنیت از شیر خان با قتل محمد و سپر خود قلیلی از او یک از اند خود برہ

چون از مشهد مقدس گذشته بصفا بان نزد شاه عباس رفت و سپران و متعلقان و سرد و دختر او سیدہ شایہ چغتای رسیدند بام
 برحمت خلعت خاصہ با چار قب زرد و زویفہ مربع و منصب پنجہ از سہ ہزار ہزار و یک یک شاہی مباحثہ شد و عبدالرحمن
 را شاہ زادہ داراشکوہ سپرد کہ تربیت فرماید و یومیہ او صد روپیہ مقرر گردید و در اتراب بگیم صاحب نزد خود طلب داشتہ
 مورد انواع اعطاف نمود شاہزادہ مراد بخش را اندیشہا از افواج اوزبکیہ وغیرہ ایلات آن دیار و عدم مناسبت ہوا و احوال
 آنجا ہم رسیدہ بکہر عرض داشت ہا فرستادہ اذن معاودت خواست و حکم نارسیدہ بحضور شتافت این حرکت شاہزادہ
 بر مزاج پادشاہ ناگوار آمد و شاہزادہ را بغزل منصب و تیول ملتان نادیب فرمود و چون نزد یک بجابل رسید از کورنش
 ممنوع گشتہ فرمان شد کہ لشہر در نیامدہ بہ پشا و ر رفتہ بنشینند و سعد اشتر خان بنظم و نسق بلخ و دل دہی سپاہ دستور سے
 یافتہ در عرض پازدہ روز بلخ رسیدہ

احوال سال بیستم مطابق سنہ ہزار و پنجاہ و شش ہجری

درین سال پادشاہ میر عزیز را بانامہ متضمن اطہار و اطاعت و آنکہ پیش نہاد خاطر چہ بود نزد نذر محمد خان برسیم رسالت با یران
 فرستاد درین اثنا نذر محمد خان با صفہان رسیدہ باز بخراسان برگشتہ بود چون میر عزیز بصفا بان رسید خبر رجوع او شنیدہ
 خواست کہ او ہر جا باشد رسیدہ نامہ را برساند دارا سے ایران این معنی را نہ پسندید مشارالہیہ وقت نمودہ حقیقت را بدرگاہ
 عرض داشت حکم رفت کہ در پے او نرود و از شاہ ایران رخصت گرفتہ روانہ حضور شود سعد اشتر خان از بلخ خود نمودہ در ہمین
 سال شرف عقبہ بوسی یافت و فتح نام بلخ و بدخشان مصحوب ارسالان بگیم بدار سے ایران نیز درین سال یافت و رایت
 پادشاہ سے از کابل بد السلطنت لاہور سایہ نزول افگند و در جشن وزن شمسی این سال پادشاہ عنو تقصیرات مراد بخش نمودہ
 لعلطاسے منصب سابق سرافراز فرمود و شاہزادہ اوزنگ زیب حسب الطلب بحضور رسیدہ شرف کورنش دریافت و
 پادشاہ اورا براسے تسخیر بدخشان و بلخ مقرر نمودہ بدان صوب رخصت فرمود و سعید خان بہادر کہ از ملتان آمدہ بود تعینت
 شاہزادہ اوزنگ زیب شد و از استماع خبر در گذشتن اصالت خان چون نوکر مزاج دان بود پادشاہ سے تاسف گشت
 و میرزا نوذر صفو سے از بلخ رسیدہ طیور شکار سے نذر محمد خان کہ در ان میان پنج بازو لونیون بود از نظر گذر ایند و باصل و اضافہ
 بمنصب سہ ہزار سے دو ہزار سوار نوازش یافت و پادشاہ خود ہم عازم کابل شد تا پشت شاہزادہ اوزنگ زیب باستظار
 او قوسے باشد و ہمدین سال ستی خانم رخت ہستی برست پادشاہ از استماع این حادثہ سے تاسف نمود و او ہمیشہ طالبک
 آسے بود با حکیم مسیح الزمان قرابت و قدم خدمت از وقت ممتاز محل داشت مہر و خاص بود در سوم خانہ دارا سے و او را
 بندگے نیکو مے داشت از فن طب و علم قرأت آگاہ بود و ملکہ جهان آرا بگیم صاحب نزد او تلذذ نمودہ بود و ازین جهت کہ فرزند
 نداشت دو دختر طالب بار افرزند سے خود برداشت کلان در از دواج عاقل خان و خرد و جلالہ کلح مرحمت خان بود شاہزادہ
 اوزنگ زیب غزہ جادوی الاوسے بلخ رسید و لشہر در نیامدہ یک کروسے آن شہر نزدیک مکانیک بہادر خان خیمہ داشت معسکر
 ساخت روز دیگر درون حصار درآمد و قلعه اندرونی و حصار بیرون را ملاحظہ نمودہ بعد بند و بست شہر بر سرس از اکابروا ہاسے
 آنجا را در خور ہر کیے با کرام و انعام کامیاب گردانید و ماد ہوسنگکے با ڈارا سحر است قلعہ و شمشیر خان ترین را با جمعے از منصب
 داران و احدیان و تغنکچیان بہ نگاہ ہدایت شہر گذشت و ترتیب لشکر بصواب دید خیر اندیشان چنین مقرر شد کہ فوج قول خود
 شاہزادہ استظہار یا بد و بہادر خانین با تمام سپاہ کہ با او در بلخ بود ہراول و امیر الامرا علی مردان خان میر انغار و سعید خان بہادر

عظمت خبک در جز الفار چون بوضع تیمور آبا و فرود آمدند و او ذکیه از اطراف هجوم آورد و بر کس بر طرف فرود آمد و بود با فوج مخالف
گرم پیکار شد چون اوزنگ زیب هجوم آورد و یکی بر امیر الامرا علی مردان خان دید فوجی را بکامک فرستاد قبل ازان که فوج کمک رسید
امیر الامرا مخالفان خود را منظم ساخت و با آنها با و در طرف خبک که منور ضعف بسیار لایق داشت خود در نگاه مانده و لشکر خود
را بوجوب ترتیب بطرف چپ شاهزاده گذشته بود چون فوج مخالف بر لشکرش ریخت و کادربراتانک شد خان مذکور با جماعه که
با خود داشت سوار شده بساعت بروج و با و در رسید و با وجود ضعف بسیار سوار سوار اسب خود بر اعدا تاخته چنان کوشش
نمود که بدست خود چند کس را بجزو گردانید و نیز زخم بر بدن خود برداشت آخر از اسب بر زمین افتاد و سپه ان اولطف الله خان
و خانه زاد خان نیز هماسه کار سوار
گرفته روانه شد و اوزنگان گرد پی را در زمین و با لشکر نبود و اسب که گذشته باقی بجمع بر فوج سوار اول ریختند چون مردم
تو بخانه و با در جهان در مدافعه آنها مساع جمیله به تقدیم رسانیدند و اوزنگان روگردان شده به نگاه خود شتافتند و زمین
بیک او علی پیش آمده اوزنگان را از فرار برگردانیدند و جسته را مقابل سوار اول گذشته خود با سوار لشکر بی فوج امیر الامرا
ریخت امیر الامرا علی مردان خان پای و اسب مردانه نموده با نهادن او ریخت و شاهزاده هم کمک در رسید اوزنگان گشت
خزده منظم شدند و تمام خیام و سباب و شتر و دواب که در نگاه مقابله بودند بدست افواج شاهزاده افتاد و

احوال سال بمیت و یکم مطابق سنه هزار و پنجاه و هفت هجری

چون معلوم شد که گروه اوزنگی می خواهند کبد خشان رفته گرد و شور برانگیزند شاهزاده مراد بخش بدار فقه بسوسه بدخشان
رحمت یافته بجای کار رسید و زمین آنها فتح نمیت اوزنگان معلوم شده فرمان معاودت بمراد بخش رسید
و او حسب الامر برگردید و با نظام صوبه کشمیر رحمت یافت چاردهم شوال این سال اسلام خان ناظم جابر صوبه بدکن
که هفت هزار سوار دو اسپه اسپه بود و رفت هستی بر لب و در اوزنگ آباد مرفون گشت و سپهرش بغایات و افاض
مناصب سرفراری یافتند و درین سال نذر محمد خان نامه مشعر بزا خلاص و انقیاد بشاهزاده اوزنگ زیب نفرت ده خواست
که بوسیله اوتداریک مافات و اخیال احوال خود نماید شاهزاده نامه او با عرض داشت خود بحضور پد فرستاد فرمان رفت
که آن فرزند بعد ملاقات خان بلج را با و باز داده روانه حضور شود و شاهزاده شجاع را بکابل رحمت نموده مقرر فرمود که بگاه
اوزنگ زیب از سبزو کوه بگذرد و او از کابل مازم آستان دولت گرد چون فوج سبزو اقامت در بلخ از متغذرات است
و لشکر او لشکر علی مردان خان با چند کس تا کجا مقاومت داند نمود شاهزاده اوزنگ زیب مصلحت مدارا دیده حصار بلخ
را که بن قدر در تصرف بود به نذر محمد خان صلح امور شمر د نذر محمد خان تارض نموده نیامد قاسم ولد خسرو و غیره خود را حضور
شاهزاده اوزنگ زیب فرستاد شاهزاده بهمین قدر را غنیمت دانست و حصار شهر بلخ با و سپهر و جنس غله همراه آنچه در لشکر
و شهر و قلعه بود و به نرخ آن وقت در انجا پنج لک روپی می ارزید به نذر محمد خان داد و بقدر راه همراه گرفته معاودت نمود
سعید خان از بلخ پیشتر حضور رسیده مشمول مواظت گردید و او تغییر اعظم خان بصاحب صوبگی بهار سبزو فرزند و اعظم خان
بجراست سرکار جوینور مامور گشت و نزدیک درین سابق بمعرفت رسید چارگرد و روپی است که قریب بمیت کرد و فاسد نمود
و چارده لک تومان عراسته و حاصل بلخ و بدخشان لشکر با موافقت سال و ماه بمیت پنج لک روپی که قریب چهل لک خانی
است و حساب تفاوت بسیار است نمیدانم خطا در کجا شده چون حسابها سے ولایت و مقدار نفق و انجا غیر معلوم تصحیح آن

و از آن زمان صلح شد
بین پنجاب و

نخواست و پادشاہ بہ لاہور آمد و بعد از آن با کبر آباد و شاہنیرا در شجاع از کابل در کبر آباد رسیدہ مجدداً بنیابت ولایت
بنگالہ مشمول عواطف شد و خصیت رفتن ہلک عنایت یافت و حکم شد کہ شاہنیرا در اورنگ زیب بستان رود و درین سال
چون عبارات قلعه شاہ جهان آباد با تمام رسید الویہ سلطنت بطور شاہ جهان آباد برافراشتہ آمد چھم ذی الحجہ سنہ ہزار و
چهل و ہشت ہجری ہجری ہجری قلعه مذکور نمودہ شب جمعہ نیم محرم بعد از پنج ساعت دوازده دقیقه پنجویں اساس آن
گذاشتند و شصت لک روپیہ درین تعمیر بکار رفت و در سنہ ہزار و پنجاہ و یک ہجری ہجری با تمام رسید و پادشاہ بسیت چھام
ربیع الاول سال مذکور از دروازہ کنار دریا کہ شاہ محل راہ دارد داخل قلعه گشتہ بہ دولت خانہ و درآمد در ایوان دولت خانہ بارگاہ
بر تخت مرصع جلوس نمود و پیشکشہا سے لائق از نظر گذشت از جملہ پیشکش ہا جنس مبلغ دوازده لک روپیہ پذیرائی یافت
و چار لک روپیہ بہ بیک صاحب الغام شد و شاہنیرا در داراشکوہ باضافہ دہ ہزار سے سے ہزار سے شد و صد کس بنیابت
خلع فاخرہ امتیاز آمد و وقتند و چون از آن روز تا جشن وزن قمر سے نہ روز بود و حکم شد کہ جشن نہ روز نمودہ ہر روز صد کس
خلعت سے یافتہ باشند و میر بیچی کا شہ تاج نام پنج اتمام عبارات این شہر چہنن یافتہ بود ع شد شاہ جهان آباد از شاہ جهان
آباد پد ہزار روپیہ ملکہ یافت و یک تندی بر دہنہ مطہرہ سبز رنگانات کہ دو لک پنجاہ ہزار روپیہ قیمت داشت مصحوب
سید احمد سعید ابلاغ شد و حکم رفت کہ متاع یک مک و شصت ہزار روپیہ باب عرب متصدیان گجرات خریدہ حوالہ اش
ناتیدتا و از آن میان متاع پنجاہ ہزار روپیہ مع بخت شریف مکہ رسانند جنس شصت ہزار روپیہ فروختہ بانفقس باہل
استحقاق مکہ منظرہ و زر جنس پنجاہ ہزار روپیہ با فائدہ اش استحقاق مدنیہ منورہ قسمت نماید

احوال سال بست و دوم مطابق سنہ ہزار و پنجاہ و ہشت ہجری

چون از شالیستہ خان نظم صوبہ گجرات خاطر خواہ پادشاہ صورت گرفت صوبہ مذکورہ بشاہنیرا در داراشکوہ عنایت شد
و باقی بیگ کہ از طرف شاہنیرا در صوبہ الہ آباد داشت بجنور آمدہ با اصلاح اضافہ و ہزار سے منصب ذات و پانصد سوار با خطا
خیرت خان یافتہ گجرات شقاقت و صوبہ او ڈیہ تبخیر وقتا خان از قبل شاہنیرا در شجاع بجان بیگ برو سے لازم شان بفر
یافت و شیخ عبدالمجید لاہور سے شاگرد مومتن الدولہ شیخ ابو الفضل چون سوانح دہ سالہ با تمام رسانیدہ دہ ہزار روپیہ الغام
یافت و درین سال پادشاہ باز بہ لاہور رفت و سدائتہ خان منصب ہفت ہزار سے ہزار سوار دو اسپہ سہ اسپہ سوار فراری
یافت و ہدین سال زیدہ نوئیان اعظم خان کہ مولد و منشاہ آن سلالہ دو دمان سیادت بلدہ سادہ و آسمش میر محمد باقر و از
اعیان دیار خود بود بعد تقدیم خدمات بالستہ و صد و کار ہا سے شالیستہ کہ در اقبال نامہ جاگیر سے و پادشاہ نامہ شاہجہاں
دانوڈ سے در این اوراق مذکور و بکار ہا سے عمادہ مثل میر بخشے سے و دیوانی اعلیٰ و نظم صوبہ ہا سے دکن و بنگالہ و احمد آباد
و اکبر آباد و کشمیر و اسلام آباد و مٹھرا و بہار و وراخر عمر خدمت دارالعلم جو پور سے افزا زو ما مور بود و شش ہزار سے منصب و شہت
عبیٹے ہفتاد و شش مریدہ از عمر سبک خرام در بلدہ مسطورہ جان فانی را بدو دندو در باغ کہ برب دریا سے جو پور جدا
نمودہ بود مدفون گشت تاریخ جلالتش از کلہ اعظم اولیا و سال نباسے باغ بہشت نم برب آب جو استفاد سے شود اللہ اعظم
دارحمہ پادشاہ از استماع فوت او بسے متاثر گشت و اولادش را کہ یکے از انما ملقت خان و دو سے میر خلیل اللہ و سوسے
میر اسحق بود باضافہ ہا سے منصب مزید عنایت بلجوبی و تسلیم فرمود و شاہنیرا در مراد بخش را کہ از کشمیر حسب الطاب آمدہ بود و نظم
صوبہ دکن از انتقال اسلام خان خصیت نمود و شاہ نواز خان کہ بصیانت ملک دکن میں شدہ بود انا لیق شاہنیرا در گردید

دو ہجرت سال عرضہ داشت دولت خان قلعہ دار قندہار رسید کہ شاہ عباس ثانی قہرمان ایران قلعہ مذکور را محاصره نمود بنا بر آن وقت
 و دیگر امر ابرار این لیاق مقرر شدند و با وزنگ زیب نیز فرمان رفت کہ از ملتان بمال سمت رود و لشکر با سہ ستیغہ باد پیوندد و خود
 پادشاہ نیز متوجہ کابل گردید چون محاصره بدو ماہ کشید و افواج ایران بفرمان پادشاہ خود بر بروج عروج نمود دولت خان قلعہ دار
 آمدن خواستہ باشادخان و قباچاق خان و نور الحسن و عبد الملطیف دیوان و دیگر ہمراہیان بیرون آمدہ شاہ را دید و رخصت گرفت
 رویہ بند و سیتان آورد و محراب خان کہ بہ تسخیر قلعہ بست رفتہ بود تا پنجاہ پنج روز محاصره داشت پر دل خان قلعہ دار آنجا نیز امان
 خواستہ محراب خان را دید و او قلعہ دار را ہمراہ خود حضور پادشاہ آورد و سید اسد اللہ خان و سید یاقوت مستحفظان زمین داوریہ
 سارو خان کہ آنرا محاصره داشت پیغام دادند کہ تا یکسو شدن معاملہ قندہار خوننا عیث رنجیہ نشود و بعد رسیدن خبر فتح قندہار و بست
 سہر و کس بر آمدہ بدولت خان قلعہ دار قندہار پیوستند پر دل خان بشوق خود با ایران زمین رفت و دولت خان چون بحضور
 شاہ جہان آمد بنا بر قدم خدمت از سر جان او گذشتہ بر طرف و بغیرل منصب خطاب معاشب گردانید پادشاہ ایران رسیدن
 فوج بند بعد خود و یقین دانستہ محراب خان را یادہ ہزار تفتکچی در قندہار و دولت او علی زنگیہ را با جمع در قلعہ بست گذارستہ
 خود ہرات معاودت کرد و در ہما نجا ماندہ با صفہاں نرفت *

احوال سال مبیت و سوم مطابق سنہ ہزار و پنجاہ و نہم ہجری

دین سال شاہزادہ اوزنگ زیب مع سعد اللہ خان وزیر قندہار رسیدہ قلعہ را محاصره کرد و نورچاہاں تقسیم یافت و
 مدت سہ نیم ماہ در گرفتار نشستہ بدل جہ خود نمودند و اثری بران ترتیب نشد مگر شاہ نامہا کہند باقتضا رضا جوی پادشاہان خود بر شتران فوج بند
 بنا بر قعدان غلات گاہ و داب قریب ہر ماہیہ حساب شد ہجرت آنجا آمد و حقیقت آنچنان نیست بلکہ چون شاہ عباس سہی شاہ جہان
 در استزاع قندہار با قصہ الغایات متیقن داشت بعد تسخیر قلعہ مذکور و سپردن با ولیا سہی دولت خود با صفہاں نرفتہ ہر
 سیرگونہ امداد کے کہ بحارسان قلعہ حاجت شود در ہرات کہ دار الملک خراسانست محل اقامت افکنندہ بود چون عرفیہ محراب خان
 قلعہ دار قندہار مشتمل بر احوال و ورود شاہ جہان در کابل و وصول شاہزادہ اوزنگ زیب مع سعد اللہ خان و وزیر و جمع کثیر و جم
 خفیہ و گروہی و فیضان کوبہ شکوہ بقندہار بہ پایہ سہریر خلافت مصیر قہرمان ایران رسید فرمان قضا جریان غرض دور
 یافت کہ نظر علی خان سوکلن حاکم اردبیل و نجات قلی بیگ زنگنہ میر آخور با شتہ پیشتر از سپہ سالار برسم منتظر روانہ شدہ
 بہمانعت قلیج خان و قبادخان و خجتر خان و آلہ قلی خان کہ آنہا را بمحاصره قلعہ بست فرستادہ اند پر دازند و مرتضی قلی خان
 سپہ سالار و سیاوش خان قولر آقاسی و مرتضی قلی خان قورچے باشی لبر کر و گے عساکر منصورہ روانہ شدہ کتفسر و احدیہ
 لبر کر و گے سپاہ ظفر نپاہ قیام نمایند و حاجی منوچہر برادر محراب خان کہ از شیخان زمان بود استمدعا نمود کہ با جمع از بہادران
 پیشتر روانہ گردند پذیرا سے یافتہ با جمع از غلامان خاصہ روانہ گردید و دوسارعت بر اقران مسالفت حبستہ با پنجاہ کس پیشتر
 از جمیع لشکر روانہ شد اتفاقاً در حینیکہ قلیج خان خجتر خان برادر زاوہ اورا با قبادخان الہ قلیخان و سہ ہزار سوار تباخت کرشک زمین اور فرستادہ بود
 دارد کرشک گشتہ دو چار جائے فروریہ می شود از طرفین دست جلا از آستین است بلکہ وہ بہت حال آفات حیرت پر دازند کہ منوچہر مع زقا شتہ چہار
 کرشک ازہ دو مبارزت کہ خجتر خان را مع ہرمان را بران قرار می یابد کہ روانہ زمین اور شدہ بعد ہفت تاراج آن عندہ بود سپاہ قزلباشی مقاومت نمایند
 خود از زمین اور کہ روانہ کرشک می شوند در وقت نجات قلی بیگ سیر آخور باشی با پانصد سوار اورا در کرشک گرد و با اتفاق حاجی منوچہر زقا شتہ خجتر خان
 نمودہ آتش سحر بر اشتعال می بندد امیر آخور با پای ثبات افشردہ از گروہ مخالفت بعضی را با آتش سیخ حریق و جمعی را غریق آب نہر ہیرمند

عے گرداند و قلعہ خان را با صفا سے این خبر ارکان قرار و بصطبار متزلزل گشته متوجه قندھار سے گره و نظر علی خان کہ میر سید حسب الامر
انتظار و رو و افواج قریباً مشنموده بموجب فرمان پادشاہ ایران صفی قلی بیگ شہر حے باشے در روشن سلطان لڑکے را باندک
نوبے از شجاعان تباخت اطراف لشکر شہزادہ اوزنگ زیب متعین سے ناید مردم نہ قوم تا بابا و سے کہ کنار اردو چنچتا ہیہ
بودر فہ علم جرات سے افر از ند بعد رسیدن این اخبار رقم شایستہ بنام امرا سے عظام ایران صادر گردید کہ عساکر تصرف
تا شرا با اتفاق سیاوش خان روانہ سازند و سپہ سالار و قورچے باشے تا و رو و افواج در کنار چہر مندیا محلے کہ مناسب و نند
توقف نمایند شہزادہ اوزنگ زیب بعد ملاحظہ جرات و جبارت ایرانیان رسم خان دکنی را سپہ سالار سے سر فرار نمود و قلعہ خان
و جمعے از امرا عظام ابا فیلان کوہ بنیان و تو بخانہ شایان بگگ امر ایران روانہ سے ناید و علقہ پادشاہ ایران بموجب فرمان
سیاوش خان ایانوبے گران روانہ سے ناید مرتفع قلی خان سپہ سالار و قورچے باشے را کہ باندک نوبے قبل از
سیاوش خان و جمع افواج بیشتر روانہ شدہ بودند استکبار سے بخاطر گذشت کہ عنقریب لشکر گران میرسد و بنیان ثبات
و قرار کرجتا سے منہدم خواهد شد بہتر آنکہ توقف نہ نموده خود را با جمعیت ہمراہ بزود سے لیکر نظر اثر سے باید رسانید
تا این فتح باسم دیگران منتظر نگردد و تصمیر غریمت نموده بنظر علیخان ملحق گشتہ بہ تسویہ صفوت سے پر دازند امیر الامرا با قورچے
باشے در قلب لشکر ایاتا وہ نظر علی خان را کہ بچرخے گرنے متعین بود پیش فرستادہ میر آخور باشے را یکمک او متعین کئے کنند
سریاق خان بر تاگ بگلر سے آذربایجان را با بر شے از ہمراہ قورچیان عظام بطرف راست و علامان خاصہ شریف را با جمع
امرا بجانب چپ تر میدارند اتفاقاً در آخر همان روز ملا سے فریقین واقع شدہ بین اجانبین اشش محاربه اشغال سے یا بدامیر
باشے با اتفاق شاہین آقا و قراماش بیگ و جانی بیگ یوزباشے علامان خاصہ و محبت قلی بیگ ولد قراق خان و سایر جماعہ بر سپاہ
غنیمت ملکہ آور گشتہ اند جلالت و مردانگے را بہ سکر ثبوت مسکو سے سازند و در اثنا سے گیر و دار اسپہ براق خان مضرب ہمام
ملکین از پاسے و آمد گروہ مخالفان هجوم کردہ دست تہور بر سہ آوردند سر براق خان پاسے بر ثبات افشردہ با جمیع از
بہادران کنایت شہر ایشان کردہ سوار اسپہی کہ در کتل داشت میگردد و درین اثنا برادرش خان طالش با جمیع از طالشان
بہ گنگ سر براق خان سبک عنان گشتہ بجملا ت متواترہ عقد جمعیت غنیمت را پر گندہ میسازد و بالآخر میان بے شب و بچو طرفین
دست از جدال بازداشتہ آرام جای جو سے ناید جماعہ چنچتا سے عنان تافہتہ بمعکر شہزادہ اوزنگ زیب ملحق سے شونند
بعد و رو و جماعہ فروریہ شہزادہ اوزنگ زیب طبل رحیل کوفتہ مراجعت سے نمایند و امر سے ایران بعد طلوع صبح بر حقیقت حال
دقوت یافتہ سیاوش خان را با جمیع از دلیران بتعاقب شہزادہ اوزنگ زیب و عساکر ایشان از دنال فرستادہ حقیقت بدرگاہ
پادشاہ خود معروضند اشتند و حسب الامر اصلاح حفر و نقب نمودہ و قلاع سرحد و در استحکام دادہ عازم حضور شدند و شاہ عباس
بزیارت مشہد مقدس شرف گشتہ عازم اصفهان گردید در جلد و سے ہمین خدمت سے کہ مذکور شد شاہ جہان پادشاہ متوسلان خود را
در خور پایہ ہر یکے نواز شہا فرمود از ان جلد اوزنگ زیب را از اصل و اضافہ منصب پانزدہ ہزار سے دواز دہ ہزار سوار دو آ
سہ اسپہ و سہادۃ خان وزیر از اصل و اضافہ منصب ہفت ہزار سے ہفت ہزار سوار و سپہ سے اسپہ و دستم خان را از اصل
و اضافہ منصب پنجر اربے پنجر سوار اسپہ سے اسپہ و خطاب فرزند سے فیروز جنگ و قلعہ خان را با اصل و اضافہ منصب پنجر اربے
چار ہزار سوار و اسپہ سے اسپہ و نظم صوبہ کابل ختمہ خاص بخشید و در السلطنت لاہور و از انجا با کبر آباد نہضت فرمود چون بواسطہ
عدم امیرش شہزادہ مراد بخش پادشاہ نواز خان کہ بہ ارا لقیے او مامور بود مہام صوبہ پاسے در کن چنانچہ باید شہیت منی بہت

فرمان طلب شاہزادہ اعداد یافت و شالیستہ خان بیگم ہر چار سو روپہ دکن سے لے کر آئے و شاہنواز خان صوبہ دار کے مالوہ یافت
 درین سال احمد محمد خان نامہ مشعر بنگدستی و استد ماسے مدد خرچ و طلب اہل و فرزندان خود نمود شاہجہان علی مردان خان
 امیر الامرا فرمان داد کہ صد ہزار روپہ مصوب کیے از کمکیان ہند محمد خان در بلخ بفرستد و از سہ سپہ خان کہ ملتزم رکاب
 دولت شاہ جہانی بودند خسرو کہ پیش از تخیل بلخ باز روگے از پدر جدائی گزیدہ آمدہ بود پدر ہم اورا تطلبید و او ہم بر رفتن راضی نمود
 ہمین جا ماند و ہر امرا مستلذات ہند فرقیہ داشت عبدالرحمن دو سال و دو ماہ در خدمت پادشاہ بود وقت حضرت سی ہزار
 روپہ یافتہ را ہی شد و متعلقان ہند محمد خان از جماعہ نسوان از آغاز آمدن تا رفتن سہ لک روپہ از زر و زیور یافتہ مخص شدہ
 و شاہزادہ داراشکوہ کہ بہ تربیت عبدالرحمن مامور بود حسب الامر پیر جواہر و مرصع آلات و طلا آلات و نقرہ آلات و قمشہ
 بیت ہزار روپہ نیز بدو داد و یادگار چو لاق سفیر ہند محمد خان لبنایت خلعت و خنجر مرصع و پنجہزار روپہ سپرد بندگشتہ بہر است
 اینہا حضرت انصاف یافت و صد ہزار روپہ دیگر بہ ہند محمد خان مرسل شد و یک قبضہ شمشیر مرصع و پنجہزار روپہ بجاہان پلخان
 فرستادہ شد و ملا ملا الملک میر سامان خطاب فاضل خانی یافت سعادت خان از کابل در ہشت روز بحضور رسید و شاہزادہ
 داراشکوہ و لاو زنگی بیگ نیز از کابل رسیدہ ادراک کوشش نمودند شاہزادہ او زنگی بیگ کہ صاحب صوبہ گے بلتان ہشت
 صوبہ شہنشاہ و مغموم و سرکار بھکر و سیوستان دتیول او مرحمت گردیدہ دستوری آنجا یافت و شاہزادہ مراد بخش صوبہ دار
 کابل سہ ہزار از شد خلیل اللہ خان میر بخش شد امیر الامرا علی مردان خان از کابل آمدہ بجاکر دار سے صوبہ کشمیر سہ ہزار یافت
 و حکم شد کہ عبدالبنی بیگ را بہ نیابت فرستادہ خود چندی در لاہور آسودہ بحضور برسد داراشکوہ در شین وزن شمشیر خلعت
 مکمل جواہر و چار لک روپہ العام یافت و سعادت خان کہ بنواز شہا سے متواتر مدارج منصب امارت ہنگی طے نمودہ مرتبہ
 باقی ماندہ بود کہ بدان مرتبہ ترقی کند بہ خواہ دو کرو درام کہ مطابق دوازده ماہ سے تک روپہ حاصلش باشد عنرخصا
 یافت و علی مردان خان لبنایت و افراتخصا یافتہ بصوبہ کشمیر کہ در جاگیر یافتہ بود مخص شد *

احوال سال بسیت و چارم مطابق سنہ ہزار و شصت ہجری

درین سال مسجد اکبر آباد کے محل با تمام رسید و پادشاہ پاپس خاطر مل سوار سے اسب مسجد مرقوم رفتہ دوکانہ تحت
 او افرمود و بانیہ مسجد پیشکش از جواہر و مرصع آلات و مسجد خوان مملو از زر و سیم و طوزنار از نظر گذرانید بخرج مبلغ یک لک
 و پنجہزار روپہ و عرصہ دو سال صورت انجام یافت درین سال نامہ ہند محمد خان متضمن شکر و عطا طعن و استد ماسے
 مزید عنایت رسید و ازین طرف صد ہزار روپہ نقد و جنس دو صد ہزار روپہ مصوب خواہد خاوند محمود و بقیہ انچہ بعد از فتح
 بلخ از اموال ہند محمد خان ضبط سرکار ماند شدہ بود و صد ہزار روپہ نقد بعبد الرحمن ابلاغ یافت چون سنین عمر پادشاہ
 در ستین تجاوز نمودہ بود و بافتا سے منتیان زمان افطار صیام ماہ رمضان نمودہ مبلغ شصت ہزار روپہ فدیہ داد و ہجرت
 از لیاسے ماہ مبارک نیاز مند ان از خوان نوال جاہ و جلال بگوناگون اطعمہ و انواع اشتر بہمت معیشہ نمود و مقرر شد کہ در ہر ماہ
 رمضان ہمین قسم معمول باشد و درین سال عبدالرحمن خان کہ از طرف پدر حکومت ولایت خور سے داشت بجاہان پلخان
 قلمتان را مستعین نمود تا اورا در راہ میر و شکار کمین کردہ بگیرفتند و بحضور سبھا نقلی رفتہ بجنوس شد و بعلما قان گفت کہ اگر مرا
 پادشاہ ہند رسانید بعلما قان سے سلطانی سہ ہزار سے خواہید یافت جماعہ مذکورہ اورا آوردند و اختیار ملازمت نمودہ چار
 ہزار سے پانصد سوار منصب یافت *

احوال سال بیست و پنجم مطابق سنه هزار و شصت و یک هجری

درین سال مح الدین سفیر سلطان روم که بازا اولاد شیخ عبدالقادر جیلو بود رسید و حاجی احمد سعید ازین طرف لبفارت دوم معین شد و جیه مرصع و شمشیر با پر و له مرصع که قیمت مجموع یک لک روپیه شد بطریق ارمغان مع نامه که سعید الله خان مسوده نموده بقیصر ارسال یافت و بمقتضایان بندر سورت حکم رفت که متاع یک لک روپیه باب عرب خرید و حواله نمایند تا مستحقین مکه معطله و مدینه منوره قسمت نمایند و از آغاز جلوس تا این تاریخ متاع ده لک روپیه سواست نقد که قیمتش مضاعف در انجاست شد بان ده لقمه شریف مرسل شد و سفیر قیصر با نعام پانزده هزار روپیه کامیاب گشته همراه حاجی احمد سعید حضرت یافت و از اتبدا سوار و روتار در حضرت شصت هزار روپیه نقد سواست عیش عطا یا با در رسید چون سعید خان بهادر نظر خنگ که خانه زاد و لپشت این دو دمان و بمنصب هفت هزار سوار بود ازین جهان در گذشت موجب ملال خاطر پادشاه گردید لکن اسپ خان سپه مهابت خان از اصل و اضافی خنجر اسپنج هزار سوار منصب مهابت خان خطاب یافته بنظم صوبه کابل سر اعتبار بر اقرار و لطف الله خان و عنایت الله خان سپران سعید الله خان وزیر شرف ملازمت در یافته نخستین تسبیح مروری و دو دین سپنج مرصع یافت و شب و دو شبانه شانزدهم ریح الاول بازار اولاه پور بطرف کابل بقصد استرداد قند بار منصب شد و شانسزاده اوزنگ را فرمان رفت که از ملتان روانه قند بار شود و سعید الله خان با پنجاه هزار سوار کارزار آزموه مرخص شد که از راه کابل و غزنین قند بار رود و باتفاق شانسزاده اوزنگ زیب مجاهره قند بار و تسخیر آن پردازد و سه هزار شتر همراه این لشکر داد ازان جمله پانصد شتر خزانه و پانصد شتر اسلحه بود و قریب بدو هزار شتر نوزم تو بجان مشل سرب و باروت و گوله پاسه آهنی داشت و چهارم حمادی پادشاه بر گلگون سیک خرام سوار گشته رونق بخش دولت خانه کابل گردید شانسزاده اوزنگ زیب با اصل و اضافی بیست هزار سوار منصب یافت و شانسزاده شجاع حسب الطلب از بنگاله شتافته در خدمت پدید کابل رسید *

احوال سال بیست و هشتم موافق سنه هزار و شصت و دو هجری

درین ایام جان بیگ ملازم شانسزاده شجاع با هزار سوار سر کار با او و هزار سوار ملازم پادشاه دستوری یافت که مبلغ پانزده لک روپیه بنا بر مصارف عساکر متعینه قند بار برساند و شانسزاده اوزنگ زیب بقند بار رسیده دو ماه و هشت روز بمقدور خود در قنبر قلعه اهتمام داشت چون خبر ورود شاهزاده اوزنگ زیب بقند بار از عرفیه او تارخان گلبرگه قند بار معلوم نشد عباس پادشاه ایران شد با جماع عساکر فرمان داده از دار السلطنه صفهان در باغ مینو نظام عباس آباد نقل مکان فرمود و اندک فوج را بر سر منقلان پیشتر فرستاد شانسزاده اوزنگ زیب فوج متعینه مندر انبار ورود و خبر وصول فوج ایران عاقریب رعیت بر اس بیقیاس ستو گشته کوس مراجعت نواخت و چون شانسزاده داراشکوه تعهد نظم صوبه کابل نمود اصل و اضافی بمنصب سنه هزار و بیست و دو سوار دو اسپه سه اسپه پنج گز و دام انعام سرفراز سے یافت و صوبه ملتان نیز بلو مفوض شد و سلطان سلیمان شکوه مهین سپردار اشکوه را بمنصب بیست هزار سوار و عنایت فیل از حلقه خاصه با سازه نقره و ماه فیل و علم و تقاره سرفراز گردانیده لب حاج صوبه کابل مامور فرمود و خمیه سرخ که مخصوص پادشاه و شانسزادگان بود نیز با و عنایت شد و بدار اشکوه حکم شد که بعد نظم و نسق صوبه کابل بدار السلطنه معادوت نماید و خود در مهین سال از کابل منصب بخود بلاهور و از انجا با کبر آباد آمد و شانسزاده اوزنگ زیب را با نعام ولایت بگلانه سرفراز نمود و عوض صوبه ملتان بصوبه دیر سے هر چهار صوبه دکن مرخص نمود و صوبه دار سے احمد آباد کجرات کبشایسته خان تفویض شد و شانسزاده شجاع بصوبه بنگاله

خصت انصاف یافت چون پادشاه نبراده داراشکوه از کابل به دار السلطنت رسیده بارز و سکی تمام التماس تسخیر قند بار نمودن بایرین
سراجم مواد این لیساق بالغام مبلغ بیست لک روپیه نقد و جنس مورد الطاف بنده بتسخیر قند بار مقرر گردید و راه حسب سنت سنگه
باضافه هزار سکه و از تانیستش هزار سکه پنجره سوار بلند پایه شد.

احوال سال عبیت و هفتم مطابق سنه هزار و شصت و سه هجری

راج سنگه و نذراناجکت سنگه بمنصب پنجره سوار و خطاب راناسر افراز گردید و شاه نبراده داراشکوه بر طبق وعده با
افواج بشمار تو بهاس از در شتار صاعقه کردار و فیلان کوه بنیان و آلات و ادوات حرب و ساز و سرانجام طعن و ضرب
مهرین سال لقبند بار رسیده در مراسم محاصره و تسخیر قلعه جدید بلنغ بتقدیم رسانید دولت افغان که دیرینه نوکر پادشاه ایران
و حاکم انکاسه دو که دو ساله بود با فوج بنده پیوسته اطاعت داراشکوه و رفاقت او وجه بهمت خود گردانید داراشکوه را
بدین جهت پشت امیدت حکم و اراده تسخیر قند بار مقرر شد و داراسه ایران باستلغ این خبر از عرضه داشت اوتارخان بگلر بیگ
قند بار و فکر تدارک افتاده فرمان باسم سخنان بیگ غلام خاصه شریفه اصدا فرمود که با اتفاق جمیع از عساکر که لبر کردگی
موسه الیه در برات قشلاق نموده بود و بعضی از امراسه خراسان روانه مقصد شده رعایا و حشامات اطراف را از تعرض
سپاه مخالف صیانت نماید و منوچهر خان بگلر بیگ استرآباد نیز مامور شد که قبل از علیقلیان سپه سالار روانه شود و سپه سالار
نیز بر رفتن مامور گشته ارقام مطاع باطراف مالک محروسه باجماع عساکر ارسال یافت و پادشاه از مازندران متوجه فیروزه کوه
گشته متوجه بسطام گردید چون اوتارخان مکر حقیقت بد سلوک و بی سراجاسه محمد قلی خان سلطان حاکم بستی را معروض بارگاه
نموده بود ابام قلی سلطان حاکم اسفراین را در عوض مهدی قلی خان مرقوم بامارت بستی سرفراز نموده مقرر داشت که او بر جناح
استعمال رفته بجا قنط تلمه مذکوره پردازد داراشکوه باستماع این اخبار خبردار گشته رستم خان دکهنی را با فوج ابنوه و فیلان کوه
شکوه که روانه بستی شده بود بزرنگاشت که از طرق و شوارع خبردار بوده باشد و چون سپاه ایران در رسید بمقام مدافعه در آید و اگر
تواند قلعه بستی را نیز بستی آورد رستم خان قبل از ورود ابام قلی سلطان بمحاصره بستی قیام نمود و مهدی قلی خان که در مرات
سلوک نامموار خود چهره بازخواست پادشاه به بعضی ایشین سیدید اهل لشکر خیتاسه گردیده قلعه بستی را برستم خان تفویض
نمود داراشکوه از وقوع این امر پیش از پیش سرگرم کار خویش گردید و اوتارخان بضا بطه فدویان صداقت نشان پایس
اصطیاردردامن و قار کشیده دست جرات از آستین بهمت بر آورد و مراد بیگ توپچی باشی در برق اندازس و در پیشانی
نیل خجلیت بر حسین ابرمطیر سیکشید و افواج بند چند بار از چند جایورش نموده هر بار خاسر و ناکام بر میگرددید نیم شوال جرات
از حد خود بدر برده بر رخه روشناسان فوج بند هزار جان کندن به شیر حاج رسیده خود را در اندرون انگنده زهر ملاکت
چشیدند و بقیه مردم ناکام برگردیدند سخنان بیگ با دوسه هزار سوار که لبر کردگی او مامور بودند باستعمال رسیده چون فر
در بنگ صفت ندانست هر روز تاخت اطراف و جوانب اردو کشا نبراده کرده در شوارع و قطع آمد و شد آذوقه بنده یان نمود
و همراهایش هر که را می یافتند سر بریده می بردند رستم خان بر قلت فوج سخنان بیگ آگهی یافته بکثرت لشکر خود تکیه نموده
متوجه اردوسه سخنان بیگ گردید او صلاح در مقابله ندیده از جاسه خود متوجه فولاد شد رستم خان همین قدر کار را معطم
شمرده برگشت و بر کنار آب میریندا قامت گردید درین اثنا منوچهر خان حاکم استرآباد با دوسه هزار سوار همراسته خود رسید
و به سخنان بیگ طعن شده روانه مقصد شد و علیقلیان سپه سالار نیز وارد گردید افواج چون امواج از سپه هم میر رسید

رستم خان با ستامع این خبر روزی چند در میان خوف و رجا گنہ را بنیدہ عمر بن حال بدار اشکوہ نمود و منوچہر خان از کثرت دشمنان
 جانی بزرگ گرفت و روانہ شدہ در نیم فرسنگ اردو سے رستم خان نزول نمود دار اشکوہ بہ ستامع نماخت ہر روز فوج ایران بر رستم خان
 ترمیدہ اورانز و خود طلبیدہ اشاریہ آگش در قلعہ بست زدہ روانہ اردو سے شاہزادہ شد و فوج ایران بہ تعاقب اوروان
 گردید شاہزادہ دار اشکوہ بعد رسیدن رستم خان و خبر آمدن منوچہر خان و علی قلیخان سپہ سالار طبل رحیل فرود گرفتہ روانہ ہندو
 گردید و علی قلیخان سپہ سالار بمبئی را تعاقب شاہزادہ برگماشت دوزنجیر خیل ویرسخی اسباب و امتنع فوج تعاقب بدست آورد
 مراجعت نمود و از عرضہ داشت شاہزادہ اوزنگ زریب فرزدہ تولد لہر سے درخانہ او از لیلین دختر شاہنواز خان صفوی و از نیم
 شعبان ہمین سال رسیدہ آن مولود مسعود مجہد اعظم بمسوم گردید و ہمدین سال عمارت مسجد سے از سنگ رخام برون مبلغ یک
 روپیہ در عرض ہفت سال بانجام رسید و ہمدین سال پادشاہ از اکبر آباد بشاہجان آباد آمد و دار اشکوہ از قند ہار گشتہ ملازمت نمود
 و ہمدین سال شاہزادہ مراد بخش بصوبہ دار سے کجرات و شالی تہ خان بصوبہ دار سے مالوہ سرفراز شد و در جشن نوروز و افکار
 سفیر روم رسید اعتقاد خان و بعضی امر سے دیگر پذیرہ شدہ سفیر مذکور را بحضور آوردند و سفیر مذکور در اثنا سے راہ از ہر صوبہ کہ
 در حد و آن میگذشت حسب الامر مبلغ یافتہ تاروز و روپیہ ہزار روپیہ یافت و محمد ابراہیم اسد خان خطاب یافتہ متغیر اراد
 اختہ میگے شد و ارادت خان بخشگر سے دوم یافت و محمد اشرف و محمد صفی لہران اسلام خان یکے خطاب اعتماد خان دوسرے
 صفی خان سرفراز سے یافتند

احوال سال ہبت و ششم مطابق سنہ ہزار و شصت و چار ہجری سے

درین سال بخلہ ضعیف آباد و اجمیر نہضت رایات شاہکے شد و چون در عہد جاگیر پادشاہ دستے کہ کرن لہرام سنگ بدرگاہ والا
 آمد چنین مقرر شدہ بود کہ رانا دہر کہ از اعقاب او برانانی رسد قلعہ چیتور را استحکام نہد و درینوالا بصرہن رسید کہ قلعہ فروریور نہایت
 رسانت ترمیم یافتہ و سے یاد بجلتہ الملک سعد اللہ خان وزیر با سے ہزار سوار جہت ہدم قلعہ مذکورہ روانہ آن صوبہ شد و از
 در عرض چاروہ پانزدہ روز قلعہ را منہدم ساخت و چون رانا ستیہ گشت رجوع بدار اشکوہ نمودہ بوسیلہ او عند تقصیرات خود
 و پذیرائی یافت و ذوالفقار آقا سفیر روم التماس دیدن شاہزادہ دار اشکوہ نمودہ دستور کیا فت و بعد ملاقات بست ہزار
 روپیہ از دار اشکوہ و پنچہزار روپیہ از سلیمان شکوہ لہر ش گرفته و ہم جادی الثانی سے ہزار روپیہ انعام از پادشاہ یافت و چون
 مکرر بدین جملہ الملک سعد اللہ خان وزیر نیم رفتہ بود تباریخ بیستم جب حسب الامر و نیز پانزدہ ہزار روپیہ تو اضع نمود و سوم
 شعبان بہ ذوالفقار آقا یک اشرف بوزن چار صد تولد و یک روپیہ ہمین وزن انعام شد و مصحوب قاسم بیگ کہ سفارت روم
 متعین شدہ بود نامہ کہ سعد اللہ خان مسودہ آن نمودہ و یک قبضہ خنجر مرصع بقیمت یک لک روپیہ با کمر مرصع بالماس یافتہ
 کہ چل ہزار روپیہ ہمین آن بود و یک شیشہ بلورین از عطر اگر جهان گیر لہر سے و دو ہزار تھان از نفائس کجرات و کشمیر کہ یک لک روپیہ
 ارز داشت لقبیر فرستاد و ہشت قطعہ با قوت و چار ہزار دوسہ دانہ مروارید حوالہ ذوالفقار آقا برای قبضہ گردید کہ برساند و ہفتاد
 سے ہزار روپیہ وقت انصاف یافتہ رخصت شدہ از روز و روایوم عود از نقد و عین دو لک ہفتاد و پنچ ہزار روپیہ از سر کار یاد
 وغیرہ یافت و در جشن وزن قمر سے ہمین سال شاہزادہ دار اشکوہ را بغایت خلعت خاصہ با سا و رسے اطلسی رنگا و کہ بر کھنا
 آن قمر صر صر بالماس با گران باہر کمال زیبائے تعبیه بود و وزہ و گرمیان و دور آستین و دامان بہ لالے بیش بہا مرصع و قیمت
 آن دو لک و پنجاہ ہزار روپیہ بود و سر بند سے از یک قطعہ لعل و دو دانہ مروارید بقیمت یک لک ہفتاد ہزار روپیہ و لک روپیہ

سر بلند گردانیدہ بچھا پشاہ بلند اقبال سرفراز فرمود و بر کرسی سے طلا کہ متصل بخت مرصع سلطنت گذاشته بودند حکم لشکر داد و حکم شد کہ امر انجنرل شاینزاده رفتہ رسم مبارک باد و تقدیم رسانند و در جشن نوروز زال و در میخان کہ با تمام غلام رضا کہ خطہ جعلی از طرف خان ساخته قبل از آقا سے پاوشاہ ایران سے برود و در صورت گرفتار شدہ مغرول المنصب شدہ بود درینو لایرادت ذمہ او بوضوح انجامیدہ بحالے منصب سابق و تیول سرکار جو پوز سرفراز سے یافت و شیخ عبد الحمید شاہ جہاں نامہ نویس رحلت کرد

احوال سال بیست و نهم مطابق سنہ ہزار و شصت و پنج ہجری

سید محمد سعید اردستانی مخاطب میر جہد رائق و فائق مہمات عیادت قطب شاہ والی گلکنڈہ بود و چندین حصن و ملک سیر حاصل از کرناٹک براسے آقا سے خود مسخر نموده ضمیمہ ملک او گردانیدہ بود و بہ ترددات نشالیستہ و فتوح پے در پے ثروت و ولنت او افزودہ پنجنار سوار نوکر داشت در اندازان مزاج قطب شاہ مذکور را از دستخورد نمودند او بضرورت و ناچار سے توسل شاینزادہ اوزنگ زیب نموده ارادہ توسل خود باین آستان ظاہر نمود بموجب التماس شاینزادہ درین سال بہ ارسال خلعت فاخرہ با مشورے متفقین عولفت و عنایات و نوید منصب پنجنار سے پنجنار سوار میر جہد مذکور منصب دونہار سے دونہار سوار بجد امین پسرش رسیدہ ہستمال گردید و یرلیغ بنام قطب شاہ متفقین عدم ممانعت میر جہد صاحب قاسمے عارف کشر سے اصدار یافت

احوال سال سی ام مطابق سنہ ہزار و شصت و شش ہجری

درین سال بیست و دوم جمادی الثانیہ سعادت خان وزیر بجا رندہ قونج کہ از مدنی داشت و تقر بجان علاج سے نمود در سن چہل و ہفت سالگی رخت ہستی بر بست پاوشاہ مع شاینزادہ دارا شکوہ یک بار براسے عیادت اور رفتہ لطف اشد پس کلا نش را منصب ہفتصد سے صد سوار نوازش فرمود چون پیش از رسیدن قاسمے عارف قطب شاہ محمد امین سیر جہد رامقید کردہ اموال اور انتصرف شدہ بود یرلیغ دیگر بنام قہدیدیہ باب اطلاق محمد امین صدور یافت و باوزنگ زیب حکم شد کہ اگر قطب شاہ انقیاد نکند تباویب او بر آید و نہا شیم مطاعہ بشالیستہ خان صوبہ دار مالوہ و دیگر امر اسے تعینا سے صوبہا سے دکن رفت کہ خدمت شاہ زادہ اوزنگ زیب حاضر شوند شاینزادہ اوزنگ زیب سلطان محمد حسین سپہ خورا بدان صوبہ روانہ نمودہ متعاقب خود نیز بر آید و قطب شاہ متنبہ گشتہ محمد امین را با تالیع او فرستاد و محمد امین بکلازمت سلطان محمد رسید چون اموال او اچھہ گرفتہ بود باز پس نداد سلطان محمد عازم حیدرآباد شد قطب شاہ از ہر اس قلعہ متحصن گردید و محمد ناصر را با صندوق جو اہر و مرصع آلات فرستاد گویند در وقت ملازمت محمد ناصر شوخے از ہر ہانش ظاہر شد بنا برین مقید گردید و ہر اہان سلطان مردم اورا اگر نیزانیدہ بجد رآباد درآمد و مال بسیار عارت نمودہ اند و خند و شاینزادہ اوزنگ زیب عازم قلعہ گوکنڈہ گشتہ از سعید آباد کہ ہشت کرد سے حیدرآباد است کوچ نمودہ یک کرد سے قلعہ رسید و محمد رامر کرد کہ با فوج خود جانب چپہ توقف نماید درین ہنگام پنج شش ہزار سوار و دوازده ہزار پیادہ دشمن در برابر آمد و آتش حرب در گرفت و بسیار سے از دکنبیاں مقتول شدند و قطب شاہ رہا سے خود در ادا کپشکش سنوات سابق و حال دیدہ سخن انتساب صبیہ خود با سلطان محمد در میان آورد و التماس او پذیرفتہ آمد و ہمدین سال از دواج وقوع یافت و محمد سلطان منصب ہفت ہزار سے دونہار سوار سرفراز سے یافت و میر عبد اللطیف حاجب اوزنگ زیب کہ برای آوردن میر جہد تتر بود خبر آمدن او بنواسے گوکنڈہ رسانید قاسمے عارف حسب الاشعار اوزنگ زیب فرمان شاہ جہاں و خلعت مرسلہ باو رسانید و او مر اسلم تسلیم و کورنش بجا آوردہ در ساعت معین بعد اراک کورنش اوزنگ زیب مع سپہ خود و عقبہ بوسی پاوشاہ

راہی گشت و بہر ان جعفران عطاقت عنوان متضمنی خطاب معظم خان مع خلعت خاصہ و جہر ہر مرصع با پھولکنارہ و علم و نقارہ
رسید و اوزنگ زیب چون بفتح و غیر وزسے باوزنگ آباد رسید از اصل و اضافہ منصب بیت ہزارسے پانزدہ ہزار سوار دو اسپ
سے اسپ بلند مرتبہ شد و شالیستہ خان باضافہ ہزارسے ہزار سوار و منصب شش ہزارسے شش ہزار سوار دو اسپ و خطاب خانجہانی
سرتع شد و معظم خان بدرگاہ رسیدہ بغنایت خلعت خاصہ و شمشیر مرصع و از اصل و اضافہ منصب شش ہزارسے شش ہزار سوار
وزارت اعظم و محنت قلمدان مرصع و دولیت سپہ یک فیل با بادہ و پنج لک سپہ نقد مہا سپہ گردید و جلالت الملک معظم خان و اسپہ نشینہ کازان جلالتا بود و بوزن نانک
دو مگر شانزدہ مرصع باشد و قیمت آن دو لک شانزدہ ہزار روپہ شد و شصت فیل نرد و چار مادہ باز طلا و شانزدہ ہزار نقرہ بطریق پیشکش گذراند و قیمت مجموع
جو اسپر پانزدہ لک روپہ شد و در جشن وزن شمسی این سال شاہ بلند اقبال دارا شکوہ رانج کر و دوام بطریق انعام مرحمت شاہ
و جمیع تلخواہ او از سابق و لاحق با طلب منصب شصت کر و دوام کہ موافق دو از دہ ماہ یک کر و دو پنجاہ لک روپہ باشد
و اصلش میشدہ دارا شکوہ پیشکش یک لک پنجاہ ہزار روپہ از نظر گذرانید از انجملہ پانکے بود بقیمت شصت و ہشت ہزار کہ
پایا و سرتکیہ آن از سنگ لیشم مرصع بالماس و یا توشتا و زمر بود و درین سال مسجد جامع شاہجان آباد کہ در سنہ بیست و
چارم جلوس اساس یافتہ صورت اتمام یافت و اہتمام این عمارت قریب پنجاہ ہجرت خان موقوف بود و قریب دو سال
تخلیل اللہ خان و مدت سہ سال و پنج ماہ سعادت اللہ خان فاسعے بود و پس از انتقال او ازین عالم بروح اللہ دار و عمارت
حکم شد کہ بتعمیر او پردازد و بالجلد در عرض شش سال انجام یافت و تاریخ اتمام آن مصرع مسجد شاہ جان قبلہ جا جائے
اگرچہ تفاوت یک سال دارد نظر بچوہت تاریخ پسند پادشاہ آمد مبلغ دہ لک روپہ در تیار سے آن صرن گشت ہر گنبد
بالا سے آن از سنگ مرمر و سنگ موسے و صحن آہنا نیز از مرمر و صورت مصطلع بطور محراب از سنگ موسی است و فرش صحن
مسجد از سنگ سرخ و طول عمارت ذات مسجد نو در عرض و عرض سے و دو درع در وسط صحن حوض ہے پانزدہ درع در
دوازدہ درع لہاسے حوض از سنگ مرمر و موسے تیار شدہ میر محمد امین سپہ معظم خان کہ از کثرت بارش در بر ہا پنویانہ
بوز بارہ سلطنت رسیدہ بغنایت خلعت و خطاب خاصہ سپہ برافراشت از عرضہ داشت اوزنگ زیب بوضوح پوست
کہ عادل شاہ والی بجاور بیت ششم محرم در گذشت علامتشن مجبول لہسنی کہ بنا بر عقم بفرزند سے برداشتہ بود بجا او
نفا نیدہ اند حکم شد کہ شانیزادہ بالشر متعینہ دکن بدان صوت تاید و آنجا ہا را تغیر نماید و تاجا بھجان شالیستہ خان حکم شد
کہ لبرعت خود را بدولت آباد رسانیدہ تا معاودت اوزنگ زیب در آنجا باشد و معظم خان و شاہ ہنواز خان و مہابت خان
و نجابت خان و دیگر جنود غیر وزسے آموکہ مجموع بیت ہزار سوار باشد از حضور دستور سے یافت کہ ہر کاب شاہزاد
در تغیر بجاور ساسے موفورہ نمانید و محمد امین خان سپہ معظم خان بحجت تمثیت معاملات دیوانے بہ نیابت پدر فرستد
و با فرایش ہزار سے ذات منصب او سہ ہزار سہ ہزار سوار شد چارم ربیع الاول بسبب شیوع طاعون و شاہجان آباد
بشکار گدہ ککتیب برکنار دریا سے گنگا توجہ نمود چون دبار و یکے نہاد بیت و پنجم ماہ مذکور بشہر مرقوم برگشت و رستم خان
بہادر خیر جنگ از تغیر بہادر خان بنظم صوبہ کابل نامور شد و باضافہ ہزار سوار شش ہزار سوار دو اسپ
سہ اسپ سر برافراشت و امیر الامرا علی مردان خان حسب الطلک از کثیر آمدہ ملازمت نمود

اجوال سال سی و یکم مطابق سنہ ہزار و شصت و ہفت ہجری
درین سال ہفت ریاات مالیات بصورت قبض آہاد کہ عمارت و معور سے انجا باہتمام حسن بیگ خان و غضنفر خان

بصرہ میں بیچ لک روپہ انجام یافتہ بود و دیدار و سید مظفر رسید شجاعت خان بارہ بکراست آنکہ کہ دل برینیدار سری نگر
منطلق بود و از چند سے بسی خلیل امثرخان صمیمہ ہمالک بحر و سید گشتہ بود معین و بختاب بہت خانہ سب گزید و زمیندار راز
طنطنہ قرب عساکر شاسہ ترسیدہ بار سال پیشکش و عرائض نیاز حفظ عرض و ناموس خود بود و بہ موہاستلام عقبہ سلطنت
مباہی گشت و پادشاہ تا یکماہ در ان نرہنگاہ مسند آراے کامرانے بودہ سوم حبیب شاہ بھمان آباد برگشت و بہت و دوم محل
شہر مروت شد و یکبار اس اسپ عرسینے کہ شاہزادہ اورنگ زیب بر سر پیشکش فرستادہ بود از نظر گذشت و دہ ہنر ہر دو پیمیت
ان شد و ہم درینو لا بعرض رسید کہ علی مردان خان امیر الامرا چون ہزارے کشمیر سازگار بود و بنا بر عرض مرض اسہمال رشت
انہا گزیتہ سرت ذر منزل ماجھی اور ہکر اسے ملک بختی گزید و لغش اور ابلا ہو برودہ در جنب مرقد والدہ او مدفون کرڈند
چون عمرہ دولت و دوست مخلص ہو پادشاہ خلی ناسف نمود و برابر ہم خان معین اسپر اور ابابرسنے از رفقاسے او در
حصہ یازلا ہو طلبیدہ باضافہ منصب چارتر اسے سہ ہزار سوار گردانید و دیگر مرادوان و رفقاسے اور در خور ہر سہ سیک
بانہ اسے سناصب شاد کام ساخت و ضبط متروکاتش کہ از نقد و جنس یک کرور روپہ شدہ بود نصف آن را بورتہ بخشیدہ
نصف دیگر احکم ضبطی داد و لشکر خان از صہل و اضافہ بمنصب دو ہزار دیپالند سے دو ہزار سوار رسیدہ بہ نظم صوبہ کشمیر
سے از سے یافت و سپہرین ایام کشالیش قلعہ بیدروتنبیہ ہشیان، تسخیر قلعہ کلیان، روسے داد شرحش آنکہ چون
شاہزادہ اورنگ زیب بہ تسخیر ملک بیجا پور چنانچہ مذکور شد ما مور شدہ بود با میر حملہ مدظم خان و جمیع افواج تعینا ست
متوجہ آن دیار گزیدہ بہت و چہارم ربیع الثانی نزدیک قلعہ بیدر نزول نمودہ بجا صرہ شش پردخت و بہت و سوم
جمادی الثانیہ برجے کہ محاذ سے سورج مل معظم خان بود از صد مات توپ فروریخت مرجان نام حبشے کہ علام خاصہ عادل شاہ
و معتد علیہ آنا و از مدت سے و بہشت سال بکراست قلعہ مذکورہ سپرداخت و قریب ہزار سوار و چار ہزار پیادہ تفتنگے
ہمراہ اوسے بود شکست برج مذکور را متیقن شہرہ عقب برج حری کندہ باروت و بان دقت آتشین پر کردہ بود کہ ہر گاہ
مخالفتان پیشش نمایند در نا آتش دادہ باعث ہلاک جان جان برج گرد و چون بر برج پہنچتہ را ہی برای بر آمدن
اہل یورش پدید آمد و مردم شاہزادہ اورنگ زیب و معظم خان بران برج بر آمدند مرجان باہشت سپہ خود و اکثر جمعیت
نزدیک برج مذکور آمدہ مشغول بقہ ایستاد قضا را از بانی کہ بطرت مخالفتان سے انداخت شرار سے در ان ذخیرہ بات
و بان رحمت افندہ آتش ہمہ را گرفت و گروسے ابر رفقاسے او بالمش حسوہ و ختمند و از خود ہم باد و سپر سوختہ شہر
سربالت شد اور ابدرون ارک بردند و مردم بہان برج دازماہاسے و گیر راہ حبستہ در ان حصار آمدند و در پاس
کشتہ دست آیدین وقت شاہزادہ خود ہم شاہ با ذوق او اختہ در رسید قلعہ اور ان زمینہا خواستہ امان یافتند
و قلعہ مفتوح شد شاہزادہ مہا بھمان رامع برستہ از بندگان دیگر در قلعہ گذارشتہ خور مجملہ برگشت و صباح آن مرجان
برگشت روز دیگر شاہزادہ ۱۰ روز حصار رفتہ در مسجد یکہ پیش ازین سجد سال سلاطین ہمنیہ آراستہ بودند خطبہ بنام
سا بفران ثانی شاہ بھمان پادشاہ بلند آواز کردانید و نقد و جنس بسیار ضبط درآمد و این قلعہ از قلاع مشہورہ و کربن دیدہ
شہر است و در سن سعیت و وقت و سہ حصہ بملکانہ سابقا ناگاہ نشین ایران و کربن بود و ہوارہ راجہ کرناٹک و شہر
تاٹنگ اعانت اسے بیدرست نمود و دمن معشوقہ راجہ نال کہ شیخ فیضی قسہ او منطوم نمودہ و خیر بہیم سین بر زمان
بیدر است تحت سلطان محمد پرتعلق بران چہرے یافت پس از ان سلاطین ہمنیہ منتقل شد بہتر از ان تبصرمت

جکام جیاپور درآمد تا آن که ورین عهد بدست با پریمه افتاد حالیا طاهر اور دست اولیا سے دولت برهمنان کو کین اولاد
 بالاجے راواست که بانا نهای مشهور بود چون تسخیر قلعه کلیان و کلبرگه و تخمیر و کشایش ملک جیاپور و بهمت شاهزاده
 بود و بیایه برادرمانوچی و سیوا و سلاسل مشهور و دیگر وقتنه پشرومان شوشه با نموده پرگنهاسه راسن و چارگونده و دیگر
 حالات نواسه احمد نگر اناخته بود و دنیا برین به تنبیه آنها تسخیر خان را با سه هزار سوار بدالستو تعیین نمود و سلطان بجه معظم و
 افتخار خان را در قلعه سیدرگذاشته بسیت و سوم رجب خود طرف قلعه کلیان راسته گشت و بسیت و نیم در آنجا رسید
 محاصره قلعه مذکوره پرداخت و بعد جنگ و جدال و محراب و قتال که همه در میدان با مددگارمان انامه لے آن قلعه زوی سیداد
 و رسیدن آذوقه و جنس غلات شمسیر ملک متغیر گشته بود و هم تبه و جد بسیار و دستتقاج قلعه که دلاور چشمه از طرف عادل شاه
 با و سیدار و پانصد نید و تچی و قریب فنگ مسلمان جنگ قلعه در سب است می پر وخت بتقدیم رسید و آخر چشمه مذکور طبعی گشته اما ان خواست و تمس او
 پذیرنی یافته غده و فیقه ادراک کوشش نمود و در خدمت یافتند بر جیاپور رفت این قلعه در زمانت متناهی از کله انلی نیر انتب افزون است چون از اعراض
 شاهزاده اوزنگی متهم خبر این فتح با فتوحات دیگر با پشاه رسید تمام ولایت بیدر با مضافات آن قلعه ام کله با اوزنگی ب طریق انعام محبت
 فرمود و تنخواه او از سابق دلاق دو زده کرورد ام شد و عنایات دیگر نیز بعمل آمد و بیدر لطف آباد موسوم گردید و معظم
 و شاه نواز خان و مهابت خان و سجا بت خان و دیگر امرا سے تعیین گشت که درین لیاق مصدر جانفشانی و ترددات شایسته
 شده بودند نیز با نفاذ منصب خود کخلع فاخره سرفراز گردیدند چون عادل شاه و دیگر کشان بریقین دستند که غنچه
 برام ناکامی افتند و چاره غیر از اطاعت نیست ابراهیم خان را که از معتمدان آن دولت بود خدمت شاهزاده اوزنگی
 فرستاده اما ان طلبیدند و مقرر شد که یک کوره پنجاه تک روپیه از نقد و جواهر و اخیال بطریق پیشکش و اصل سازند و قلعه بر بنده
 با لواح و قلاع ملک کوکین و محالات دیگر تصرف گماشتگان پادشاه سے و گذارند چون این ماجرا اوزنگی سبب بحضور
 پذیر نوشت پادشاه بر عجز و در ماندگی آنها بچشوده من جمله پیشکش پنجاه تک روپیه معاف فرمود و بشاهزاده فرمان نوشت
 که قاسم نطا بار ابراسے اصول پیشکش فرستاده خود با عساکر فیروز سے معاودت نماید و معظم خان از ضبط قلع و محمی
 نموده بعد مراجعت قاسم نطا مانع پیشکش و اذیت سلطنت گرد و بستم ذمی حجه پادشاه را عارضه حبس لبول
 خلا بر شد چون حکما تشخیص نمودند که از مواد بوا سیر است رزق امثال پرمقر نجان فصد نمود و تخفیف شد با اتفاق آراز لو سپانیده
 دیگر خون گرفتند ازین هم شدت حبس و حرقت روئی نه نهاد ناگزیر به تیریدات دیگر پرداختند و با شنش روز صفت مزاج در
 از دیاد بود آخر تجویز تقریب خان شیر خشت فی الحکم نافع آمد و مبلغ هفت تک و پنجاه هزار روپیه زکوة شاهجان آباد معاف
 نموده فرمان رفت که در تمام مالک محروسه زکوة معاف باشد مبلغ پنجاه هزار روپیه با یک رنجیر فیل و یک اسب عراقی با بل استخا
 تصدق داده شد و زندانیان ربائی یافتند و پادشاهزاده داراشکوه با ضافه ده هزار سے ده هزار سوار دو اسبه سه اسبه
 بمنصب پنجاه هزار سے سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه و انعام یک کرورد ام که از سابق و لاق بسیت و یک کرورد ام
 باشد نواز شنش باقت و از عرضه داشت اوزنگی زب خبر تولد شاهزاده محمد اکبر در زدهم ذمی حجه معروض شد و در این
 ایام معظم خان را بسبب توسل او با اوزنگی سبب تحریک داراشکوه از وزارت عزل نموده خان کور و مهابت خان و
 دیگر امرا را طلب حضور نمود و محمد امین خان از نیامیت بدر ممنوع و راسے رایان تا تعیین وزیر سبب انجام امور دیکو
 نامور شد چون پادشا منقلب مرض و شاهزاده داراشکوه که و بعید بود مدار علیه سلطنت گشت و از برادران اوزنگی

بود اکبر آبادی و در اوسط مملکت محروسه قصیده پدید آمد و در آن بطن بلده مذکور نمود و پادشاه بیاس افراط محبت که با او داشت در آنچه موجب تقویت او میداشت با التماس او یا بدون التماس لعلی سے آورد و بنا برین حسب التماس او هشتاد و پنج سوار سے کشتی متوجه اکبر آباد شد و دانشمند خان که استغفا سے میر غنیمی گرسے نمود بود محمد امین خان سپهسالار معظم خان بجاسے او مقرر شد و هشتاد نفر بھارت گھات ساسے رسیدہ نہ روز در آنجا بمقام شد و بیماری درین روز با خطانا آوردہ بعد از دو ماہ و کسرتے بے مدد و طبیعت اجابت نمود و روز بروز اثر صحت رو با افزایش داشت چون قرار یافته بود کہ تا غره ربیع الثانی ۱۰۳۷ ساعت داخل شدن قلعه اکبر آباد است در منزل داراشکوہ اقامت فرمایند و روز دم در آن مکان تشریف آوردہ بہ حکیم تقریب خان دہ ہزار روپیہ از جواہر و طلا و نقرہ عنایت شد و آخر این ماہ از نوشتہ وقتی دکن بعرض رسید کہ شایبہ زادہ اوزنگ زبیر انجام مہام آن طرفہا نمودہ با وزنگ آباد رسید و دل رس با تو بیگم دختر شایبہ زادہ کاتب ہزادہ منسوب بود و طلت کرد و صحبت خان وغیرہ امر استعین کن بجنور رسیدہ مورد عنایت گردیدند و شایبہ زادہ داراشکوہ در جلد و سے خدماتیکہ در ایام مرض بتقدیم رسانیدہ بود و عنایت جواہر آلات سینزدہ لک و نو ہزار روپیہ و از اسلحہ اضافہ بمصیبت ہزار سے سے ہزار سوار دو سپہ سہ اسپہ از سابق و لاحق بالغام مبت و سہ کرو در دام کہ مجموع طلب موافق دو ہزار و ماہ دو کرو رو بہت لک و پنجاہ ہزار روپیہ سے شود و سوار سے آن یک کرو روپیہ نقدی و صد اس اسپہ مورد مرحمت گردید و تفویض صوبہ بہار صمیمہ دیگر مراحم شد و جعفر خان نخبہت وزارت اعظم سرافراز یافت و پانزدہم جادی الاولیٰ مہابت خان بصوبہ دار سے کابل سرافراز سے یافته رخصت شد و بعرض رسید کہ دوازدهم ربیع الثانی عید انکیم یا لکوتے رھکر اسے راہ آخرت گشت چون بعرض رسید کہ ہر چند کیل شایبہ زادہ شجاع خوب صحبت مزاج والا کاتب شایبہ زادہ محمول بر سازش با مہین برادر خود نمودہ نوشتہ اورا وقت سنے نمود و از بنگالہ بانکر سے گران لقب اکبر آباد درویش شدہ سلطان سلیمان شکوہ را با راجہ جینک و بہادر خان و دیگر لشکر کہ مجموع مبت ہزار سوار سے شدند بدفع شورش آن طرف متعین نمود و ہنگام رخصت سلطان را با اضافہ سہ ہزار سے در راجہ جینک را با اضافہ ہزار سے ذات و ہزار سوار دو سپہ سہ اسپہ نیزہ شیش ہزار سے پنج ہزار سوار و یک لک روپیہ نوازش فرمودہ رخصت نمود و حکم شد کہ اگر شجاع از قباحت نامفہمی عدم ہر بجاسے خود بزرگ کرد و جنگ او پر داختمہ تادیب نمانید و مہاراجہ جسونت سنگہ را ٹھور را لہر و سنے ہزاری ذات ہفت ہزار سے ہفت ہزار سوار و انعام یک لک روپیہ و دیگر عطایا لوناختہ بصوبہ دار سے مالوہ در طابرو باطن بنا بر ممانعت اوزنگ زبیر نمودہ و دیگر امر او منصب داران را نیر سیکے او معین نمود و سید قاسم ملازم داراشکوہ از طرف او بجا است قلعه الہ آباد و صوبہ دار انجام مرض شد و غره ربیع الثانی پادشاہ بدولت خانہ خود و قلعه اکبر آباد منزل نمود و چون بعرض رسید کہ شایبہ زادہ را بخش با شجاع بیار سے مزاج والا سک و خطبہ بنام خود خواندہ سید علی نقی دیوان پادشاہت گجرات را کہ با صلاح مفاسد و مہربوبی و بیون تخفیف جرم دنیا سے بدست خود ناق کشتہ دست آمد سے نجرانہ پادشاہ سے و بیگم صاحب و مال رعایا و تجارت بخا و از کردہ قاسم خان میرانش را بصوبہ دار سے احمد آباد از تغیر سے اور رخصت نمود باقی احوال این سال و ایام حیات شایبہ جان پادشاہ انشا اللہ تعالیٰ در ضمن ذکر وقائع شایبہ زادہ اوزنگ زبیر عالمگیر سمت تحریر خواهد یافت *

تفصیل اولاد شاہ جان پادشاہ

چار سپہ سہ دختر نیک اختر از پلین نواب ممتاز محل صبیہ بین الدولہ اصغ خان و اینہا از افاضات شایبہ زادہ کے و انجام سلطنت

پرزندہ بودند *

اول شاهزادہ داراشکوہ ولادتش در سنہ ہزار و ہست و چار فرزندانش از لیلین صبیہ سلطان پرویز سلیمان شکوہ سپہ شکوہ جانی بیگ اسم دختر دوسم غیر معلوم *
 دوم شاهزادہ شجاع تولدش در سنہ ہزار و ہست و پنج فرزندانش زین الدین بلند اختر زین العابدین دل پسند بانو بیگم گلرخ بانو بیگم خردمند بانو بیگم خیر النساء بیگم از امہات متعددہ *
 سوم شاهزادہ اوزنگ زینب شب یک شبہ پانزدہم ذی قعدہ سنہ یک ہزار و ہست و ہفت از تاریخ ولادتش کلمہ آفتاب عالمتاب خرمید بدو اساس اولادش در آخر احوال او انشاء تعالی ثبت شود *
 چہارم مراد بخش لادتش سنہ یک ہزار و ست و سہ فرزندانش ایند بخش دوست دار بانو بیگم آسایش بانو بیگم ہزار بانو بیگم *
 نبات شاہ جهان اول نواب علیہ العالیہ جهان آرا بیگم مشہور بیگم صاحب تولدش در ماہ صفر سنہ ہزار و ہست و دو نہایت عزیز پر بود و از جمیع فرزندان معزز و مکرم و شہت لک و پچہ سالیانہ بر اسے مصارفش مقرر بود و نہایت جو دو جوان بامردم سے نمود *
 نواب روشن آرا بیگم ولادتش در سنہ ہزار و ہست و شش *
 نواب گوہر آرا بیگم ولادتش در سنہ یک ہزار و چہل *
 نواب ہنیر بانو بیگم از لیلین قندیار سے محل صبیہ میرزا مظفر حسین صفوسے بحسب سن از جمیع فرزندان کلان ولادتش در سنہ ہزار و ہست و از محل خو کہ دختر شاہ نواز خان غلٹ خان خانان بود فرزند سے نامند *

ذکر برتخ از عجایب زمان شاه جهان و عالمگیر

ملا خواجہ مرید میان میر مرشد ملا شاہ بدخشی بود مولدش بہار و نشو و نما در لاہور یافتہ نہایت وارستہ لبر میر و در کمال بے نصیبی بے تعینبی سے نسبت خواجہ بختا و در خان عالم گیر سے مؤلف تاریخ مرآة العالم کہ از خواجہ سہرا یان مشہور بادشاہ و از بل مقربان دولت بود کہ تہ خود سے نگار کہ خواجہ در بار خان ناظر کہ در عہد شاہ جهان و عالم گیر منصب نظارت داشت با معن نقل کرد کہ شاہ جهان فوتی در لاہور بمنزل داراشکوہ رفت در آنجا باین سببہ در گاہ فرمود کہ ہنگام معاودت ملارا در زاویہ اش دیدہ بد و تخانہ خواہیم رفت تو پیشتر رفتہ خبر سے بگیر من بمنزل ملا کہ حجرہ شکستہ پیش بنور رسید ہشیدم کہ او ہمین زمان بیرون رفتہ و سے چند توقف نمود کہ سوار سے پادشاہ نمایان شد پیش رفتہ ماجرا بجز من رسانیدم فرمود اینجا باش ہر گاہ ملا بیاید سلام ماگفتہ این مصرعہ بر خوان **مصرع** طاقت مہمان نہ داشت خانہ مہمان گذاشت * چون ملا آمدہ مصرع شنید در جواب گفت کہ حضرت غریب نواز سے فرمودند لیکن من عہد آ خود را بکار کشیدم تا حضرت تصدیق نکشند و از دست مردم موسے ریش من بسلامت ماند فردا جواب این پیغام خواہم داد روز دیگر ملا تہا پیادہ رفتہ زیر حدوت کہ در آن اوقات در محن دیوان عام نصب کردہ بودند الی تادہ شد من ملارا شناختہ کبعض پادشاہ رسانیدم پادشاہ خوش وقت شدہ زود از دیوان باہر نام برخاست و در خلوت رفتہ با ملا صحبت مستوفی داشت و نیز سے نگار کہ سعادت خان در دیوان افلاس و پریشانی و کسب علوم بجز بہت ملا آمد و رفت داشت روز سے ملا بر زبان راند کہ وزیر ہا و شاہ منہرا بطلبید حاضران متحیر گشتہ نہ استند کہ گرا میخواند ملا گفت ملا سعادت را میگویم و آخر وزیر شاہ جهان شد و نیز سے نوید کہ از ثقاست

مسموع شدہ کہ روز سے جاتہ درویشان و دیگر حقیقت کی شان نشستہ بودند ذکر مسئلہ وحدت وجود در میان آمد ہر کس بقدر لیاقت و استعداد خود سخنی میگفت ملاحظہ فرمایید در میان نشستہ سکوت داشت ناگهان ہر خاستہ در میان آتشی کہ در انجا از رخسہ بود نشست و اندک زمانی توقف کرد بعد از ان بیرون آمدہ گفت جویش ہین است مردمان چون تفحص نمودند ہرگز پارچہ اش ہم از آتش متاثر نشدہ بود در اوائل جلوس عالم گیر سہ ہزار و شصت و ہشت مطابق سال اول جلوس ملاسے مرقوم روز سے بسیر باغ فیض بخش لاہور رفتہ بود در انجا دوسہ مرتبہ گفت مراسم طلبند و ہمداران زمان داعی حق را البیک اجازت کفہ متصل مقبرہ پیر خود دفن گردیدہ

ملاشاہ بدخشی نیز از مریدان سیان شاہ میر و بحسب ارادت گویا برادر ملا خواجہ است چہ ہر دو مرید یک مرشدند رباعی ایشان کیفیتی دارد و این عزیز ہم مرجع مردم و میگویند پیر و مرشد دارا شکوہ بود بہر صورت چون رباعی خالی از اثری نیست درین کتاب ثبت افتاد رباعی امی بند پاسبی قفل بر دل ہشدار بدوی دوختہ چشم پاسبی در گل ہشدار بد عزم سفر مشرق و در مغرب چہ ای راہ رو پشت بمنزل ہشدار بد حکایت قاضی ابراہیم تھتی کہ از افاضل عمد خود بود بجا و رخان نقل سے کند کہ روز سے قاضی باسن حکایت کرد کہ من بمنزل میرک شیخ کہ او آخر عمر در عمد عالمگیر صدارت کل داشت و ارشدیم مجلس از علمائے اعلام پر بود ناگاہ شخصی لباس حقیر خفیف در بر و عمد اتیر بر سر و ارشد میرک شیخ در اکرام و احترام او افراط نمود و او ساعتی نشستہ مرخص شد وقت حضرت نیز کمال تواضع و عیش فرمود حضار مبارک میرک در بارہ احترام او زیادہ از مرتبہ او دیدند و استفسار احوالش نمودہ پاسخ شنیدند کہ این عزیز در غرائب علوم عظیم دستی دارد و جنیان خیر او من این سخن شنیدہ زود برخاستم و در پی او شتافتہ در راہ با او برخوردیم و نیاز مند ہا با امید نشا پورہ امر سے از عجاہ بسیار نمودم منزل خود نشان دادہ گفت کہ اگر فقیر خانہ قدم رنجہ فرمایید صحبت بفرمایند و شستہ آید حضرت گشتہ بعد سہ ہزار روز بجانہ اش رقم خبر فقیر شنیدہ از بالا خانہ کہ طوالتش بود فرود آمدہ بگری دریافت و گفت کہ کار سے ضرور دارم ہر بالا خانہ بنشینند تا من بخیرت برسیم فقیر بر چند زینہ کہ بر آمد دید کہ جمعے از ارباب عامم نشستہ و صحبت مذاکرہ در پوستہ بعبطم من برخاستند و استقبال کردہ با کرام تمام در صد مجلس نشاندند از انجا دو سہ کس کتابا در دست داشتند یکی از انہا کتاب مطول بر کشود اتفاقا در ان دو سہ روز طالب عالمی کہ پیش فقیر درس مطول میگرفت با ملا سعد الدین بحث و اعتراض تو سے میکرد شخص مذکور بہان مقام بر آوردہ مذکور بہان اعتراض نمود دیگر سے از انہا مجیب او شدہ سخن مطول کشید فقیر نیز مناسبت مقام سخنان گفت و از ہر علم سخنما سے دقیق و نکات بلند و تحقیقات از جنبہ از انجا مسموع شد و قریب یکبارہ ان استاد مجلس رسید درین ضمن صاحب خانہ پیدا شد و این جماعہ بعبطم او برخاستند فقیر از نیاز مند سے در استقبال بر ہمہ پیشی گرفت نہر خواہی آغاز کردہ گفت خیل بقصد ان کشیدہ رنج انتظار دید کہ گفتم بعبطم صحبت این بزرگان حطی عظیم برگرفتم گفت کہ ام بزرگان فقیر کہ برگشتہ خواست با و نہاید کسی رانید و ہمہ پیمان استیلا یافت کہ بلزہ افتادم خندیدہ فقیر را در آغوش طفت کشید و اندک آہی طلبیدہ و بر ان نفس خود دمیدہ بر سرور سے فقیر پاشید و از وسوس نجات بخشید حکایت ہم تمام مذکور حکایت با نجا و رخان نمود کہ در ان زمان کہ فقیر بتعلیم سلطان سلیمان شکوہ غیرہ شاہ جان نامور بودم روز سے شیخ ناظر کہ اجوبہ زمان بود بکتاب آمد فقیر سلطان اشارہ کرد کہ ان شیخ چیز سے طلبیدہ سلطان نیاز مند سے التماس تبرک نمود شیخ تبسم کردہ دست در زیر فرقی برد و سنگ ریزہ خورد چند مدہ برداشتہ بہر دو دست خود گرفتہ دوسہ مرتبہ گردنہ

چون دست بکشاد بعضی دانا عتیق خوشترنگ و چندے لعل گران بجای بر سرخ مرجان و بعضی لالی غلطان شده نو و ندو عریکے
 آنکہ دانهارا لبر موسی ریش خود سفته سلطان داد و ایوب خیرت بر روی تماشائیانش حکایت سنہ نهم
 جلوس شاهیجان کہ پادشاہ از دولت آباد کاظم اکبر آباد بود و محمد خان محرز تاریخ اقبالنامہ جہانگیر سے کہ درین عہد خدمت
 پنجتنی گرسے داشتند سالہ دختر سے زیبا منظر بالسر سے غریب شکل از نظر پادشاہ گذرانیدہ بعضی رسانید کہ این زن عجب
 ایست در دوزخیم سالگی پستان بر آورده و در ہفت سالگی سبے آنکہ مردے با او مقاربت کند حاملہ گردید و در ہفت سالگی این پسر
 زائید حاضران شغرفق دریا سے حیرت گشتہ بر قدرت الہی در افزائش بدائع اقرار و اعتراف بہ تجدید نمودند حکایت
 در سنہ دوم جلوس شاہ جہان بعضی پادشاہ رسید کہ در موضع املا یون عملہ بر گنہ گوارا در یکے از مزارع شخصی طویل القامت
 کشتہ افتادہ و سرش بریدہ برودہ اند پادشاہ محمد سے را فرستادہ ملاحظہ نمودہ برگشت و التماس نمود کہ طول قامت
 سہ نیم درج پادشاہی و عرض یکے نیم درشت و در سر کشتہ افتادہ و سرش پیدائیت و در زمین کہ آن لاش افتادہ قریب یک
 بیگہ زمین نوسے پست و بلند شدہ کہ گویا در قبیل ہامہ جنگیدہ اند حکایت سید سے پریشان حال کثیر العیال در یکی از مزارع
 پانی پست قویق توکل دانزد یافتہ دروازہ تر و تحصیل معاش بر روی خود بست و در کنج فراغت پارکنج قناعت شستہ با عیال
 و اطفال در نہایت عسرت میگذا رانید اتفاقاً در عشرت اول مخرم عسرت بالا گرفت و تا چار روز از صینس ماکول بکام آن الامتقام
 و صغار اولاد و اتباع او چیز سے نرسید روز عاشورا آن ثابت قدم باتم جد بزرگوار خود با حالی کہ دل از آتش جوع کباب
 و خانہ صبر و طاقت از بی برگی خراب داشت بلول و تملات کلام الہی مشغول بود و دخترش از فرط بے تابی پیش پدرا آمدہ از گرسنگی
 ناکیدہ چون نور نظر بچو و پچیدہ در پہلوی او غلضید یک ناگاہ دید کہ از گوشہ چادر پدربخار سے برخاستہ بوی طعام بشام جان برساند
 پدرا آگاہ کردہ حال پرسید سید بعد و قوت چون درنگ است چہا طبق پلا و گرم دید کہ از مطبخ گرم الہی ہا و رسانیدہ اند شکر نعمائے
 حضرت ذوالاحسان و الانعام بجای آوردہ بر یکے را بخشید و خود نیز خط خواستہن برگرفت از ان روز پنج و نیم ہزار سنج سفید
 و پنج ہزار گندم از مالہ بالا در خانہ اوستہ بارید و اوقات سید بفر اقبال سے گذشت جملہ الملک جعفر خان وزیر بر این ماجرا
 و قوت یافتہ بعضی اورنگ زیب عالمگیر پادشاہ رسانید حکم شد کہ محمد سہتی چیلہ کہ معتد علیہ و بار پاب دولت حضور است ذرا
 رفتہ بر اہلین انچہ مشاہدہ نماید بعضی رسانند چیلہ مذکور بکار ماور شتافتہ و بچشم خود دیدہ آمدہ معروض داشت عالمگیر بعد استماع
 بانعام مبلغی و تعیین یومیہ بحال سید عنایتی فرمود غریب آنکہ بعد تعیین این وجوہ ماندہ آسمانی انقطاع یافت سجانک الام حکم
 ماتشاہ و تفعل ما ترید

ذکر حضرت عالمگیر از دکن

چون اخبار شدت کوفت و بیمار سے شاهیجان و سبے اختیار سے او و اقتدار داراشکوہ در امور سلطنت و جہان بینی بگوش
 ہوش اورنگ زیب سید مصالحت در امہال و اہمال ندیدہ باشتہا غم ملازمت پذیر از خطہ اورنگ آباد کہ آباد کردہ
 او و مرکز دولتش بود روانہ گردید و مراد بخش برادر خود را بہانہ بردن ہمراہ و استشفاع جہانگاہ از خدمت پذیر نیز طلبیدہ
 با خود شوق و خاطر اورا بہہ وجوہ طمس گردانیدہ با خود رفیق ساخت و چون سے دانست کہ افواج عظیمہ پادشاہی بسہ دار
 ہمارا جہت حسرت و قاسم خال در او صین کہ عمور او بہین راہ خواهد بود سدر است خرم پادشاہانہ متفقے آن شد کہ موسی کے
 در خور این غریمت ملازم رکاب باشد و داراشکوہ باقتضائے فونی کہ از اورنگ زیب داشت امر سے کہ کی دکن کہ بنا بر ہم

بجای پورسین گشته ملازم رکاب او بودند احکام پادشاهی بنام هر سیکه فرستاده چنانچه مذکور شد ممبر را پیش خود خواند و امر او را
عین پورسین که فتح بجا پور نزد یک شده بود بر خاسته بجهت رفقند و از عطا سکه امر اسے کیکه غیر از معظم خان و ہنواز خان
و نجابت خان کسی در دکن نماند بضرورت ہر توائفت با جماع عسا کر انداختہ در اندک زمانی سرداران شجاعت پیشہ خرد
اندیشہ و سپاہ جگر غیرت شعار بقدریکہ بالیت و میتوانست فراہم آورد و لشکر کے نایان و تو پناہ شایان ترتیب داد
و سران سپاہ مظهر از سرداران جانناز را میناصب عالیہ و خطابا بکے شایستہ و انواع مراحم و بکارم فسر از فرمود
و علوفہ و مواجب افزود و از ملز زمان پادشاهی کہ ہمراہی کرد اورا ہم لہو اطفت خسروانہ تفقدات فرمود و پسر بزرگ خود سلطان محمد
را با نجابت خان و فوج از عسا کر منصورہ مقدمہ جنود خود گردانیدہ غزہ جمادی الاولیٰ سنہ ہزار ہشت و ہشت ہجری سے
برسم منقلا پیشتر روانہ بر ما پور نمود و ہمراہیانش را بر حمت طوع و علم و تقارہ و دیگر عنایات سر فر از فرمود و سلطان معظم را بصوبہ دکن
دکن متعین کرد و سلطان اکبر برادر خرد سلطان اعظم را کہ تازہ بوجو دآمدہ بود با اکثر پردگیان سرا دق سلطنت در قلعہ دولت آباد
گذاشت و مشور عطفوت طراز بنام مراد بخش نکاشت کہ از گجرات متوجہ مالوہ گشتہ در انجا ملحق گرد و محمد اعظم شاہزادہ را اقبالی
آسا ہمراہ گرفت و روز جمعہ دوازدهم جمادی الاولیٰ از او گنگ آباد بصوبہ بر ما پور نہضت نمود و بیت و پنجم ماہ مذکور بساحت بلدہ
مسطور نزول فرمود و محمد طاہر صوبہ دار خاندیس با تفاق جمعی از ملز زمان پادشاهی کہ در بر ما پور بودند ہمراہ سلطان محمد
ادراک زمین بوس نمودند و یکماہ در انجا گذرانید در خلال این احوال عیسے بیگ وکیل کہ از صیس ہائی یافتہ مخص شدہ بود
دلت زمین بوس یافتہ بشرح احوال در بار پرداخت و انکشاف یافت کہ روز بروز اقتدار داراشکوہ در افزایش مبی اختیار
پادشاہ رویارو با دوار و مہاراجہ جیونت نیز مناسبت عقائد مہنود بھبود و داراشکوہ خواستہ رو بے باکے و بد خواہے
اصرار و ابرام سے نماید و زیادہ بر این تحمل مغل مرام و مہطل ارادہ است بنا برین مقدمات غزیمتے کہ پیش نهاد خاطر او رنگ پناہ
بود تقسیم یافتہ نہضت پیشتر لازم و متحتم گشت و روز دوشنبہ بیت و پنجم جمادی الآخر لوای جان کشائی از بر ما پور بصوبہ
اکبر آباد بگزار فراشت و درین نہضت ہم امر او جمیع رفقا با انواع تفقدات و مراحم ذخیرہ اندوز عواطف شدند چون شاہ ہنواز خان
صفو کے باقتضاسے تقدیر و سوادتدبیر از ہمراہے تعلق نمودہ در بر ما پور دفع الوقت میکرد شاہزادہ سلطان محمد را
با عمدہ فدویان صاحب تدبیر شیخ میر بہ بر ما پور فرستاد آن خلاف اندیش را مقید نمودہ در قلعہ بلدہ مذکورہ محبوبین آ
و خود کوچ کردہ بعد قطع مراحل بکنار آب نزدیک رسید و ہم ماہ مذکور در گذر اکبر پور از آب نریدا با پایاب عبور نمودہ منزل ساسا
و باز کوچ چاکتا تر نمودہ بہ دیال پور رسید بیت دیکم کہ از دیال پور کوچ نمود مراد بخش کہ عازم مرافقت او گشتہ از گجرات نہضت نمودہ بود و اراک
ملاقات نمود و از انجا بموضع دہرات پور کہ نہضت کرد ہی او جمن واقع ست راجہ جیونت قاسم خان سائر جنود پادشاہ از جمن جنیدہ بقصد مجاہد
سکونت دشت و از احوال مراد بخش و بخش بود و خبر نہضت عالمگیر بنا بر ضبط گذر ماہ مبارکہ بدانائی و ہوشیار کما منبغی نمودہ بود مطلق بانہا نیر سید خیر
بگشتن مراد بخش کہ از راہ گشت شہیدہ سبب این را نمی نمید و خبر از عالمگیر بہ دست مراد بخش ملشکر آن صاحب اقبال و تدبیر نہضت درین ضمن خطی از راجہ
شیورام کہ ماند در نو دشت بمر عبور جنود او رنگ نیر عالمگیر از آب نریدا با و رسید و جمعی از نوکران داراشکوہ کہ در قلعہ دہار بود نماز ہم لشکر منصور گزشت بہار اخیر
در دکن و از رنگ نیر ظاہر گشت و از ان طرف مساوت نمود و بہمت لشکر عالمگیر راہ سپا گشتہ متصل بہ دہرات پور بقاصد یک کوہ مسکراخت چون از رنگ
بہر از انوش دشت بنابر تمام حجت گذشتن بہر بلت پنج بخش و از قبل از وصول بہ دہرات پور کہ کہ از بر بنیان خم بود نزد راجہ جیونت فرستاد و حجت باک
بلاخ انگیز کہ مانع از کتاب ستیز تواند بود و نمودہ پیغام کردہ بود کہ چون ما را ارادہ جنگ نیست ملازمت و عیادت پذیرش نہاد خاطر است

اگر توفیق یابد بلازمت مستعد گردد و یا از راه موکب مغربیناه برخاسته بوطن خود که جوده پورست برود و الا پایمال جنود منصوبه
 غیر از خسران و نکال فائده نخواهد دید چون کاخ مانع از طلعت آفتاب بود و غرور خالی از پر تو دلش و شعور بود از امتثال امر باز نماند
 بکثرت احوان و انصار و اقبال را چو تان تهور شعار که فراهم بودند استکبار نموده آماده جنگ و پیکار شدند کس را باز آمدن اظهار
 مخالفت نمود و او رنگ زیبای قریب بمسکرمخالفان دیده تیر تیر بوازم رزم و پیکار پرداخت و تقسیم افواج و تسویه و تقسیم وقت
 نموده در آن روز و شب رعایت مراتب حزم و احتیاط که مناسط مبارزت سپاه گری و اسامی سرداران می سروریت بجاسسه
 آورده تدبیر جنگ و توزک سپاه فرمود *

ذکر محاربه اورنگ زیب باراجه جیونت طرف یافتن تپا سید ایندرف

روز بیست و دوم رجب سنه هزار و شصت و هشت هجری منکام صبح بقصد بد افغنه جیش غنا دلبان غزا و جهاد و راستن
 فوج و تیاری فیلان کوه پیکر خصم افکن و پیش بردن توپخانه دشمن سوز صفت شکن فرمان داد و دل بر عنایت و عجز ایندرف
 نصرت بخش نماده حکم فوجت کوس جنگ و برافراختن لوازم رزم که زهره گداز بیدلان عرصه نبرد و عبرت افزای مردان مرد است
 فرمود و خود بر فیل کوه بیکر بلند با بخت از چند سوار شده بترسک شالیته و آئین حجت روبرو کارزار آورد فوج بر اول برایت
 اقتدار شانه زاده کامکار محمد سلطان و نجابت خان استوار کرده شجاعت خان سپه خان مذکور رسید مغرور خان باره و دیگر
 سرداران بالین متعین شدند ذوالفقار خان که از جان نثاران قدیم بود با برهنه از اهل توپخانه و بهادران دیگر بهراولی
 شانه زاده لوازم مبارزت برافراشتند و اهتمام توپخانه به عهده شجاعت کاروانی و کوشش و جانفشانی مرشد قلی خان که از
 فدویان راسخ العقیدت بود مقرر گردید و مراد بخش با سپاه و چشم خود در بر الفار قرار یافت و سردار کجرا الفار نامزد قره باصره دولت
 بقره ناصیه شوکت شانه زاده سوادت توام محمد اعظم نموده ملتفت خان و مهمت خان و کار طلب خان و سپه دار خان و غیره امر او
 بهادران یکتا را مبارزت و کند آورد آن طرف گماشت و سردار کجرا همش شهابت مرتضی خان تفویض یافت و سید بهار و
 حمید الدین دلازمان چوکی خاص با تعلق گرفت و زبده فدویان اخلاص منشی شیخ میر که جو شمشیرش بگوهر تدبیر آراستگی
 داشت با سید میر برادر او و دیگر دلاوران شجاعت آئین بطرف یمن موکب نصرت قرین طرح فرمود و وصف شکن خان با جمیع
 از اهل توپخانه و دیگر فدویان طرح طرف چپ مقرر گشت و قراولان جنود بعهده تردد و کار طلبی خواجہ عبد امتدد و دوست بیگ
 برادر او و جمیع دیگر از کار آزمودگان و زمره قراولان سرکار معین گشت و خود در قلب شکر جا گرفته جمیع از بند های خاص
 و دلاوران ثابت قدم و دست اخلاص مثل مهالت خان و مخلص خان و حقور خان و قلیچ خان و دیگر مخلصان را همراہ
 خود ساخت چون راجه جیونت خبر از تیراز موکب منصور بغیرم قتال شنید و صدمه سطوت عالمگیر تزلزل در بنا ک
 میر و ثباتش افکند خواست که بدست تیراز موکب دفع الوقتی نموده تعویضی در جنگ نماید باین خیال خام و کبیل خود بخدایت
 فرستاده اظهار عجز و نیدگی کرد و پیغام نمود که مراد بعهده رزم و پیکار و یار آحر ب و کارزار با ملازمان سرکار نیست اگر سینه
 عقیدت آئین بخشوده فسخ عنایت فرمائید تقبیل سده سلطنت سرما به شرف و عزت می شمارم عالمگیر اورنگ زیب بجزا گری
 او متفطن گشته جواب داد که چون اکنون سوار شده ایم توقف صورتی نذار اگر گفتار او فروغ صدمت داشته باشد با از
 شکر خود جدا شده تنها پیش نجابت خان بیاید و خان مذکور او را بخدایت سلطان محمد آرد و شانه زاده او را بحضور آورد و سینه
 جرایم نماید پذیرائی خواهد یافت چون بعضی جمله در می بود اثر سے از التماس ظاهر نشد و آماده جنگ و طالب نبرد گردید و بیدار گشت

ذکر عمارت عالیگ پادشاه جیوت سنگه

قاسم خان لاسر در ہراول ساخت و برے روساے راجپوتیہ ترا مثل ہنگہ سنگہ ماڈاوسجان سنگہ بنیدیلہ وامرنگہ خدیو لوتا
درتن سنگہ راٹھور وارجن گرو دیال دس جہالا و دیگر راجپوتان عمدہ جلادت شعار و خوشحال بیک کا شترسے و سلطان ولد
اصالت خان و دیگر ملازمان محترم پادشاہ ہے دران فوج متحصن کردہ بہادر بیک بخشی لشکر را کہ دارو فہ تو بجاہ ہم بود نام
تو بجاہ پادشاہ ہے و جانی بیک خویش قاسم خان و جمعی دیگر در پیش صف لشکر بازداشت و مخلص خان و محمد بیک و یادگار بیک
را کہ از بہادران نامے توران بودند بقراولی گماشت و ہمیں اس و گوروسن راٹھور را با جمعی از مردم کار دیده و راجپوتان
جلادت شعار در التمش مقرر کرد و خود بار راجپوتان ٹھور پیش خویش کہ از دوزخ زمین بودند و برے از راجپوتان پادشاہ
مثل ہم راجہ جلد ہس گورو و اشال کی قول ہا گرفت و راجہ سنگہ سیویہ پانچ راجپوتان قوم اور زمینہ قول افتخار خان باشی شیر خان بارہ سیدالابارہ
و یادگار سمود و محمد تقیم گروہی از منصبداران راد میرہ جاداد و راجہ ہی سنگہ بنیدیلہ مانوسے و ہر سو جہا بجا فطرت اردو کہ نزدیک عرصہ خبر و
بود گذشت و بعد از تسویہ صفوں با لشکر گران و سپاہ بیکران متوجہ میر کہ تینر و آونیر گردید و پنج شش گڑھی روز راجہ
تلاقی فریقین اتفاق افتاد و شروع جنگ بانداختن بان و توپ تفنگ کہ اش افروز رزم بست بھل آمدہ رفتہ رفتہ نیران
قتال اشتعال یافت کارکشش و کوشش بالاک گرفت محمد اورنگ زیب عساکر اقبال بتوزک تمام آراستہ و لیال بستہ
بقانون رزم آزمانی و سپہ آرائی آہستہ آہستہ پیش سے آمد و اضرب تیر و سندوق و بان زخمہ در بنا سے عمر مخالفان
مے افگند درین اثنا از ہراول موکب مہاراجہ جیوت سنگہ ماڈا ورتن سنگہ راٹھور و دیال دس جہالا
وارجن گرو و دیگر سرداران قوم جلادت کثیر با تمام استماع و سپاہ خویش دست تعلق از دہن جان برداشتہ
و علم شجاعت برافراشتہ بیکبار جلو انداختند و سخت بر تو بجاہ اورنگ زیب رنجیہ بستنیر برداختند مرشد قلی خان و
ذوالفقار بہان با آنکہ در خور کثرت راجپوتان بنودہ لصد یک نیر سید دوست بدین غیرت زدہ و پاسے ثبات افسرہ
از جان رفتند لحد گیر و دار بسیار سعی و تلاش بے شمار کہ اقصی الغایتہ سپاہکریست مرشد قلیخان مردوار لحد جان نثار نمود
تکلیف شجاعت چہرہ آرادہ برافروخت و ذوالفقار خان بائین ناموس طلبان ہند کہ در ضیق مجال پایدہ شدہ دل پر مرگ نھند از
اسپ فرو دادہ باسد و پای ہمت در میدان دغا افشرد و در شجاعت و دلیرے دادہ دران معرکہ مرد از ناگو سے ثبات
و استقلال اراقراں و اشال بزد اگر چہ گل زخمے از شاخار مردانگی جید اما بھفظ الھی کار بھلاکت او نرسید راجپوتان را
بمناہد این ندبہ چہرے سخت و خیر کے افزو دہ بہان بہیت محبوبے از تو بجاہ اورنگ زیب گذشتہ بر سر اول ختند
و جمعی دیگر از ہراول آن گروہ جالت منس و جوتے از قول و تمش بلک و امداد پیش فنگان خود حملہ ہا آوردند جنگی
عظیم در پیوست سلطان محمد و نجابت خان و سائر بہادران ہراول مانند کوه از سیلاب آن گروہ از جان رفتہ پای قرار استوار
دانشکند و بدستیار سے بازوی ہمت و نیرو سے جرات بمقابلہ و مقابلہ اعاد سے پرداختند اگر چہ غنیم در کثرت و ابنہ
اضحاف مضاعت بود اما افواج این طرف را از فرط استقلال و بایید اقبال آنقدر دل جسے بود کہ این ہمہ از دھام
در نظر بہادران ہیچ نمے نمود و ناوک جالستان از دست اینہا چون تیر قضائے خطا از شست جست و گرز گران
سبک دستان از خود کا سمہ بر سر آمد است شکست اسپاست شامی میر چون سو سے ہند و روان ہمہ صندل
جسہ کر سے نشان و گروہ کف تیغ در کار بود و زد سے بر بہان جا کہ زنا ر بود و در عین این کشش و کوشش کہ
نازہ عجب در کمال التباب و اشتعال بود شیخ میر بہا نر دلاوران طرح دست بہت خود را بگر گاہ آن خیل او بار زد